

CONCEPTBEGROTING 2021–2024

DUURZAAM SAMENWERKEN

PROGRAMMABEGROTING 2021-2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1 BEGROTING	3
1.1 Inleiding	3
Onze situatie.....	3
Wettelijke en niet-wettelijke taken	4
Tot slot	5
1.2 Leeswijzer	6
1.3 Kaders	7
1.4 Financieel Beeld.....	8
1.5 Ombuigingslijnen	10
1.5.1 Inleiding.....	10
1.5.2 Lijn 1 Sociaal Domein.....	11
1.5.3 Lijn 2 Ruimtelijk Domein.....	24
1.5.4 Lijn 3 Beheer	36
1.5.5 Lijn 4 Verhogen inkomsten	43
1.5.6 Lijn 5 Drie scenario's voor samenwerking	48
1.5.7 Totaal	60
Bijlage	61

1 BEGROTING

1.1 Inleiding

De conceptbegroting die voor u ligt, biedt geen rooskleurig beeld. Het geeft u inzicht in de financiële situatie van onze gemeente en het meerjarenperspectief. Driekwart van de gemeenten in Nederland worstelt met structurele tekorten op de uitvoering van gedecentraliseerde taken van het Rijk. Dat geldt ook voor Tytsjerksteradiel. De regering biedt weliswaar incidentele oplossingen, maar dat zijn slechts doekjes voor het bloeden en geeft te weinig zekerheid voor de lange termijn. Zonder die zekerheid over de uitkering in het gemeentefonds is het bijna onmogelijk voor het gemeentebestuur (raad en college) om op lange termijn te sturen. Zelfs voor komend jaar is het al koffiedik kijken. Door de aannames inzichtelijk te maken, hopen wij u mee te nemen in de situatie waar onze gemeente zich bevindt. Dat houdt een risico in. Het toezichtskader van de provincie schrijft voor dat wij een sluitende begroting moeten aanbieden, waarmee – naar onze overtuiging – onvoldoende zichtbaar is wat op lokaal niveau moet worden ingeleverd om aan de gestelde eisen van gedecentraliseerde wettelijke taken en kaders te kunnen en moeten voldoen.

Zo is op dit moment niet duidelijk of de herverdeling van het gemeentefonds op voorgestelde manier doorgang vindt. Onduidelijk is ook of naar aanleiding van de onderzoeken over het sociaal domein die in november gepresenteerd worden, structurele middelen aan de gemeenten ter beschikking worden gesteld. De opschalingskorting binnen het gemeentefonds is slechts voor twee jaar uitgesteld. Blijft dat zo? En we zitten midden in de coronacrisis, waar nog niemand van weet wat de impact op (middel)lange termijn gaat zijn. Via verschillende kanalen en partijen hebben we formeel en informeel luid en duidelijk via individuele contacten maar ook georganiseerd via de VNG en VFG aan de bel getrokken in Den Haag, maar er is nog geen zicht op een structurele oplossing.

Onze situatie

Voor Tytsjerksteradiel gaat het om een structureel tekort van 3,5 miljoen euro. Tekorten die met name zijn ontstaan door extra taken die vanuit het Rijk zijn overgedragen, waarbij structureel te weinig geld beschikbaar is. Het gaat om taken in het sociaal domein, zoals jeugdzorg en WMO. Maar ook voor het uitvoeren van nieuwe taken binnen de Omgevingswet, de Wet verplicht GGZ en het klimaatakkoord is er onbalans in extra geld van het Rijk en de daadwerkelijke kosten voor uitvoering. Dit legt een zware druk op de gemeentelijke begroting en de financiële positie van de gemeente. We worden steeds meer het uitvoeringsloket van het Rijk, waarbij er geen ontwikkelruimte meer voor gemeenten is. Terwijl deze tijd en onze samenleving juist vraagt om lokale en regionale oplossingen.

Door het Rijk wordt ons gewezen op de eigen verantwoordelijkheid om tot een sluitende begroting te komen en maatregelen te nemen om de – op het oog – onstuitbare tekorten van het Sociaal Domein het hoofd te bieden. Dat is een terechte oproep en dat doen we al. De voorstellen in opmaat naar de begroting 2021 komen bovenop de taakstelling van 2,6 miljoen van vorig jaar.

En ja het inkoopmodel voor jeugdzorg wordt veranderd, maar levert niet eerder dan in 2022 resultaat. Daarnaast is niet alles beïnvloedbaar. Het is helder dat we met een steeds ouder wordende populatie te maken hebben die de vraag naar WMO ondersteuning op zal stuwen.

Na de behandeling van de kadernota van 2 juli zijn de verschillende aangedragen perspectieven van u als raad opgepakt en in deze eerste verkenning verwerkt. U gaf aan vooral ook te zien of zaken anders opgepakt kunnen worden. Wij hebben hier naar gekeken en u treft in de ombuigingen dan ook enkele voorstellen voor nadere onderzoeken aan die recht doen aan uw wens. Als college komen wij het komende begrotingsjaar niet met een sluitende begroting, maar gaan we voor een sluitend perspectief in onze meerjarenraming. We willen nu geen drastische maatregelen nemen door in korte tijd af te breken wat in de afgelopen jaren zo zorgvuldig is opgebouwd. Dit betekent dat een beroep op onze algemene reserve op de korte termijn nodig is. Maar omdat wij geen robuuste reservepositie hebben kunnen we financiële tekorten niet voor een langere periode opvangen. We zullen dus noodgedwongen aan de slag moeten met stevige ombuigingen.

We willen een sociale en toegankelijke gemeente blijven zoals we in onze midtermreview *De Tuskentijd* duidelijk hebben verwoord. We willen geen mensen uitsluiten vanwege een te smalle beurs of tijdelijke tegenslag, waar we zetten in op economisch perspectief en een recreatiesector die corona-proof is. We willen talentontwikkeling stimuleren, omdat wij daar de nieuwe bedrijvigheid en ideeën van verwachten. We zetten volop in op een leefbaar platteland, waar de nabijheid van een innovatiecluster in Drachten, de regiodeal van de regio Noard-East Fryslân bijdragen tot nieuwe kansen in werkgelegenheid en innovatie van bestaande werkgelegenheid. Waarbij het woon- en leefklimaat van Tytsjerksteradiel de doorslag zal geven om of zich te vestigen dan wel te blijven in onze mooie gemeente. Maar we ontkomen niet aan het nemen van maatregelen die pijn doen. Op verschillende manieren willen wij toewerken naar een financieel gezonde toekomst. Bijvoorbeeld door:

- Herziening voorliggend veld en voltooiën transformatie sociaal domein: instellen basis(zorg)infrastructuur in de dorpen waar welzijn, zorg, verenigingen, kerken, scholen, huisartsen, GGD en gebiedsteams gezamenlijk een netwerksamenwerking opzetten.
- Transformatie ruimtelijk domein: koek vergroten door integrale aanpak met de blik naar buiten en meer regionale samenwerking.
- We gaan verder met optimalisatie van de ambtelijke samenwerking, deregulering en digitalisering;
- We kijken naar de inkomstenkant en waar mogelijk en aanvaardbaar gaan we uit van hogere mate van kostendekkendheid van onze dienstverlening en verhogen we tarieven;
- We stellen onze taakstelling naar beneden bij door incidentele inkomsten van het Rijk structureel mee te nemen.

Wettelijke en niet-wettelijke taken

Als bijlage bij deze conceptbegroting is per programma een overzicht opgenomen van alle taakvelden. Daarbij is steeds bepaald in welke mate het betreffende taakveld wettelijk is (of niet)

en in welke mate dit taakveld beïnvloedbaar is. Dit is een eerste proeve om te komen tot een document dat u als raadslid inzicht moet geven in wat er in de reguliere programma's aan bestaand beleid is opgenomen. Dit conform de afspraak met de accountantscommissie+.

Tot slot

Het proces om te komen tot een meerjarenbegroting verloopt anders dan normaal. Na de behandeling van de Kadernota in de raadsvergadering van 2 juli hebben we de keuzes binnen de vijf ombuigingslijnen in deze conceptbegroting in beeld gebracht. In paragraaf 1.5 vindt u een overzicht van deze keuzemogelijkheden voor mogelijke bezuinigingen. In deze conceptbegroting wordt in het publieksdeel op hoofdlijnen aangegeven wat ons vertrekpunt is voor de komende jaren en welke financiële middelen daarbij horen. Na raadsbehandeling van de conceptbegroting worden de keuzes vertaald in de programma's van de definitieve begroting, welke begin november in de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Wij willen graag samen met de raad en de samenleving de opgaven voor de komende jaren oppakken. De raadpleging van de samenleving via de diverse bijeenkomsten eind september in het kader van "Denk mee over de portemonnee" zien wij als een belangrijke bijdrage in dit proces. Op deze manier pakken wij de opgaven voor de komende jaren op een open en constructieve wijze op en draagt dit bij tot een gemeente waar ruimte is voor iedereen.

1.2 Leeswijzer

De programmabegroting kent dit jaar een iets andere opzet. Wij proberen de leesbaarheid te vergroten door de belangrijkste informatie samen te vatten. Een verdieping op detailniveau wordt apart weergegeven.

In deze conceptbegroting is alleen het onderdeel ‘begroting in één oogopslag’ opgenomen met daarin de inleiding, de kaders en de door het college voorgestelde ombuigingen, zodat deze besproken kunnen worden. In het overzicht is aangegeven welke keuze het college voorstelt en uit welke opties u nog een alternatieve of aanvullende selectie kunt maken. Let wel; als u een keuze van het college niet ondersteunt gaan wij er vanuit dat u in meerderheid een andere keuze voorlegt. In de bijlage bij deze conceptbegroting is een overzicht weergegeven van alle wettelijke en niet-wettelijke taken, inclusief een inschatting van de mate van beïnvloedbaarheid.

In oktober zal de volledige begroting ter beschikking worden gesteld, met daarin de gehele beleidsbegroting (programmaplan en paragrafen) alsmede de financiële begroting.

1.3 Kaders

Startpunt voor het beleid in 2021 is ook dit keer het coalitieakkoord “Duorsum Oparbeidzje”. In dit coalitieakkoord voor de bestuursperiode 2018–2022 staan duidelijke prioriteiten.

De Kadernota 2021 – 2024 zoals die in op 2 juli jl. met uw raad is besproken, was richtinggevend voor de voorbereiding van deze programmabegroting. De tijd heeft echter niet stilgestaan tussen het bespreken van de Kadernota en het moment van samenstellen van deze begroting. Er is met name heel veel tijd besteed aan het nader uitwerken van de in de kadernota opgenomen ombuigingslijnen. Deze worden in paragraaf 1.5 toegelicht.

Wij moeten een begroting vaststellen waarvan de uitgaven en inkomsten *structureel en reëel* in evenwicht zijn. Met de vele onzekerheden over de structurele financiering over wettelijke taken, de herverdeling van het gemeentefonds en de vraag of de incidentele bijdragen van het Rijk structureel worden doorgezet, kunnen we constateren dat dit met deze begroting voor het jaar 2024 het geval is. Hierbij is het belangrijk te melden dat in deze conceptbegroting de rijksbijdragen nog zijn verwerkt op basis van de meicirculaire. Dat betekent dat de recente mededelingen van het kabinet inzake extra bijdragen voor gemeenten (Jeugd en uitstel opschalingskorting) nog niet in de financiële uitgangspositie zijn verwerkt.

1.4 Financieel Beeld

OM TE BEGINNEN

Tytsjerksteradiel is een middelgrote gemeente met veel groen en water. Veel werk wordt gedaan vanuit het gemeentehuis in Burgum. Maar we gebruiken ook enkele locaties voor de buitendienst, zoals bijvoorbeeld de afvalinzameling en het beheer van het openbaar groen. We zijn een groene gemeente, met aandacht voor mens en milieu. Daar zetten we ons elke dag weer met hart en ziel voor in.

Veel taken worden voor ons uitgevoerd door de Werkmaatschappij 8KTD. Dit is in feite de ambtelijke organisatie die besluiten van onze raad en ons college uitvoert. Om de opdracht uit te kunnen voeren verstrekt de Gemeenteraad een bijdrage aan de Werkmaatschappij. De Werkmaatschappij heeft een eigen begroting en legt zelfstandig verantwoording af.

SALDO MEERJARENBEGROTING

Als gemeente hebben wij de verantwoordelijkheid om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is.

Op basis van de begroting die nu voorligt kunnen we constateren dat het meerjarenperspectief structureel en reëel in evenwicht is en hiermee voldoet aan het provinciale toetsingskader (Aandachtspunten gemeentebegrotingen 2020–2023). Hierdoor is de verwachting dat we onder repressief toezicht gaan vallen. Als college kiezen we hier bewust voor omdat wij zeer transparant willen aangeven dat sturen op een sluitend meerjarenperspectief met de vele onzekerheden over de structurele financiering van de gemeenten wel kan, maar dat het de voorzieningen zodanig raakt, dat het naar het inzicht van het college niet verantwoord is.

(bedragen * € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Begrotingssaldi	€ -2.981	€ -1.255	€ -438	€ 361

ONTWIKKELING VAN HET BEGROTINGSSALDO

Om u inzicht te geven in de ontwikkelingen op hoofdlijnen tussen de begroting 2020 –2023 en de begroting 2021 – 2024 is onderstaande tabel opgenomen. Hierin is de ontwikkeling van de begroting tussen de beide jaren weergegeven inclusief de stand bij de kadernota 2021 – 2024.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Saldi meerjarenbegroting 2020-2023	275-	646	907	1.019
Kadernota 2021-2024				
Ontwikkelingen inkomsten Gemeentefonds	356	616	366	74
Ontwikkelingen uit bestaand beleid	3.587-	-3.588	-3.614	-3.588
Ontwikkelingen uit nieuw beleid (onontkoombaar)	660-	-531	-458	-471
Stand begroting 2021-2024 na kadernota	4.166-	-2.857	-2.799	-2.966
Ontwikkelingen na vaststelling Kadernota				
<i>Ontwikkeling Gr-verbanden</i>				
FUMO	44	44	44	44
Overige Gr's (Veiligheidsregio, Marrekrite, Jobinder)	2-	-7	-8	-8
<i>Overige ontwikkelingen</i>				
Middelen omgevingswet (Raad 28/5/2020)	164-	-	-	-
Actualisering raming taakveld 64	144	112	113	75
Prijzontwikkeling diverse taakvelden	11	-17	-16	-17
Overige budgetbijstellingen	54	78	78	88
Vrijval reserveringen	258	247	244	245
<i>Actualisering diverse posten</i>				
Ontwikkelingen brug Eastermar	45	45	-	-
Bijstelling leges omgevingsvergunning	50	50	50	50
Actualisering kapitaallasten	210-	-313	-280	-263
<i>Ontwikkeling lonen en salarissen</i>				
Ontwikkeling lonen en salarissen	1.381-	-1.378	-1.377	-1.377
Reservering lonen en prijzen meicirculaire	1.198	1.198	1.198	1.198
Stand begroting 2021-2024 voor ombuigingslijnen	4.119-	-2.798	-2.753	-2.931
Ombuigingslijnen (keuzes college)	1.138	1.543	2.315	3.292
Stand begroting 2021 -2024 inclusief ombuigingslijnen	2.981-	-1.255	-438	361

VERLOOP ALGEMENE RESERVE

Onderstaande tabel toont van de algemene reserve de geraamde saldi in de periode 2020 – 2024.

<i>(bedragen * € 1.000)</i>	2021	2022	2023	2024
Verwachte omvang algemene reserve per 31 december	€ 9.943	€ 8.143	€ 7.189	€ 7.265

1.5 Ombuigingslijnen

1.5.1 Inleiding

Bij de behandeling van de Kadernota van 2 juli is een vijftal ombuigingslijnen geïntroduceerd met een inschatting van het maximale effect per ombuiging. In de tijd tussen de kadernota en deze begroting in, zijn de ombuigingslijnen verder verdiept en uitgewerkt, zodat een afgewogen keuze kan worden gemaakt welke maatregelen uiteindelijk zullen worden opgenomen in de begroting 2021–2024.

Ombuigingslijn	Inschatting kadernota * € 1.000	Uitgewerkt * € 1.000	Keuze College * € 1.000
Sociaal Domein	€ 4.000	€ 3.843	€ 1.412
Ruimtelijk Domein	€ 1.400	€ 754	€ 208
Beheer	€ 1.200	€ 1.513	€ 259
Inkomsten verhogen	€ 1.600	€ 1.599	€ 873
Samenwerken	€ 1.000	€ 945	€ 539
Totaal	€ 9.200	€ 8.654	€ 3.291

In de volgende paragrafen worden de uitwerkingen per ombuigingslijn uiteengezet. Steeds is per mogelijke maatregel een beschrijving en een inschatting van het financiële effect gegeven. De maatregelen zijn genummerd. Omdat ze zijn uitgewerkt in gezamenlijkheid met Achtkarspelen en iedere maatregel een uniek nummer heeft, zijn niet alle nummers voor Tytsjerksteradiel van toepassing. Deze ontbreken dus ook in de reeks. Iedere paragraaf wordt afgesloten met een samenvattende tabel.

1.5.2 Lijn 1 Sociaal Domein

Inleiding

Het sociaal domein verkeert in zwaar weer. In april 2019 is het beleidskader Sociaal Domein opgeleverd waarin verstrekkende bezuinigingsmaatregelen zijn opgenomen van € 1.800.000 per gemeente in 2022, inclusief € 500.000 personele bezuinigingen. De maatregelen die hieronder zijn uitgewerkt komen hier dus **bovenop**.

Het maximaal te bezuinigen bedrag in deze ombuigingslijn betreft € 3.843.000. Alle mogelijke opties binnen de uitvoering van wettelijke taken tot bezuinigen op eigen personeel en externe organisaties, ongeacht wenselijkheid of neveneffecten, zijn hierin meegenomen. Ons aanbod in het sociaal domein wordt daarmee tot een minimum beperkt en onze inzet in het sociaal domein beperkt zich dan tot minimale zorg en ondersteuning op grond van de Wmo, Jeugd en Participatiewet.

Een groot deel van de kosten in het sociaal domein, denk aan bijstandsuitkeringen, geïndiceerde maatwerkvoorzieningen e.d. is niet beïnvloedbaar. De indirecte negatieve effecten van deze opties, de zogeheten waterbedeffecten, zijn niet in euro's vertaald. Een forse reductie van personeel in gebiedsteams dat de inzet van de eigen kracht versterkt, inwoners naar werk begeleidt e.d. leidt zeker tot hogere uitgaven aan maatwerkvoorzieningen/uitkeringen. Een vergelijkbaar effect is te verwachten wanneer er geen budget meer is in het voorliggend veld voor vrijwilligersinitiatieven in het sociaal domein.

Visie Sociaal Domein na de ombuigingen

Voorliggend veld en de gebiedsteams

Transformatie met de Mienskip.

De samenhang tussen voorliggend veld (het geheel van collectieve voorzieningen en het gehele netwerk van vrijwilligers en professionals dat vrij toegankelijk is) en de taken binnen WMO en Jeugd zijn op papier zeker aanwezig. De transformatie op het voorliggend veld en daarbij de samenhang met de andere velden heeft in deze gemeenten echter nog niet plaats gevonden. Hoe kun je als dorpen de transformatie van het voorliggend veld vorm geven? Steeds duidelijker wordt dat hoe steviger een gemeenschap staat in zorgen voor elkaar en met elkaar, hoe beter er ook preventief gewerkt kan worden in de zorg voor de inwoners, de Mienskip. Inwoners en gemeenten samen kunnen zo met elkaar vorm geven aan deze transformatie. Transformatie met de Mienskip.

De huidige situatie in het voorliggend veld berust op veel historie. Verschillende partijen zijn al heel lang betrokken en dorpshuizen ontvangen al jarenlang subsidie met als doel activiteiten in de dorpen te verzorgen. Er worden veel activiteiten georganiseerd voor inwoners. Er zijn veel verschillende initiatieven wat maakt dat er zowel dubbelingen als hiaten zijn ontstaan. Er is vanuit gemeente nog geen regie gevoerd op doel en bestemming van de gelden in de brede zin. In het Beleidskader is deze regie op het voorliggend veld al aangekondigd. De huidige financiële situatie

noopt tot versnelling. Het college wil het voorliggend veld, met de inwoners samen, de komende jaren opnieuw vormgeven.

Lokaal samenwerken met partijen

GGD, onderwijs, huisarts (en kerken) zijn basisvoorzieningen in een dorp. Door te werken aan een netwerkstructuur van basisvoorzieningen verstevig je de sociale basis in de dorpen en voorkom je dubbelingen en hiaten. Professionals en inwoners werken met elkaar aan de stevige sociale basis. Hier ligt ook een duidelijke verbinding met het gebiedsteam. Allereerst zijn er in de dorpen de inwoners. Zij kennen het dorp het beste en weten wat er nodig is. De betrokkenheid van de inwoners creëert een basis voor de Mienskip in de dorpen.

Gebruik maken van Data (demografie, problematiek)

Er is veel data beschikbaar: van de gemeente zelf, de dorpenatlas, de zorgspiegel, CBS, GGD gezondheidsmonitor etc. Door gebruik te maken van de beschikbare data, data gestuurd te werken, kun je focus leggen op wat er in een specifiek dorp speelt en hier, met inwoners initiatieven in ontwikkelen. Op deze manier ontwikkel je activiteiten die aansluiten bij wat er nodig is.

Participatie

Uitvoering Participatiewet TD

Op het gebied van (arbeids-)participatie willen wij een transitie maken. Wij hanteren daarbij de volgende uitgangspunten:

- Participatie doen we met zijn allen; de Mienskip!
- Wij kijken samen met inwoners, lokale ondernemers en organisaties of we participatie op een andere manier vorm kunnen geven.
- Wij betrekken daarbij de evaluatie van ons Participatiebeleid.
- Wij leggen de verbinding met het vooruitzicht dat wij mogelijk per 2025 de Wet sociale werkvoorziening gedeeltelijk zelf uitvoeren.
- Wij werken hierin samen met Achtkarspelen. Zo vullen we elkaar aan en kunnen we gebruik maken van elkaars voorzieningen.
- Dit alles (de eerste jaren) gestut door de Versnellingsagenda.

Gelet op de beschikbare middelen is partnerschap een kritische succesfactor. Om te beoordelen wat haalbaar is, is onderzoek en het opstellen van een businesscase nodig.

Maatregelen en hun beoogde effect

Stoppen met subsidies onderwijs

Op 25 juni 2020 heeft de gemeenteraad van Tytsjerksteradiel ingestemd met het meerjarig beleidsplan onderwijs en opvang 2020–2024 “Samen sterk in de basis” en budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering hiervan. De gemeentelijke bijdrage ten behoeve van gemeentelijk onderwijsbeleid maakt onderdeel uit van het door de raad totaal beschikbaar gestelde budget. De besteding van dit budget staat beschreven in “Samen sterk in de basis”. Het plan is vanaf 1 augustus 2020 in werking getreden.

1.1 Wegbezuinigen gemeentelijke bijdrage t.b.v. gemeentelijk onderwijsbeleid (keuze college)

Het wegbezuinigen van dit budget betekent dat er geen enkele vrije beleidsruimte meer over is voor het onderwijs in de gemeente Tytsjerksteradiel. De wens om naast de wettelijke taken nog iets extra's te kunnen bieden aan het onderwijs wordt niet gerealiseerd. De doelen, zoals beschreven in “Samen sterk in de basis” voor de besteding van dit budget worden niet gehaald. Deze bezuiniging heeft een structureel effect van € 65.000 per jaar, ingaande 2020.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 65.000 te besparen, ingaande 2021.

1.2 Verlagen budget Peuteropvang (keuze college)

“Samen sterk in de basis” is een plan voor 4 jaren (2020–2021 t/m 2023–2024). Met het inzetten van de middelen voor Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) kan op de gemeentelijke bijdrage voor reguliere peuteropvang (naast de al eerder besloten bezuiniging van € 100.000 per jaar) de komende drie jaren nog eens € 81.000 per jaar bezuinigd worden. Na afloop van het beleidsplan in 2024 kan er door het laten vervallen van taken in een nieuw beleidsplan vanaf 2024 € 99.000 worden bezuinigd.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 81.000 te besparen per 2021, en voor € 99.000 ingaande 2022.

Stoppen met subsidies sociaal cultureel werk

In principe kunnen veel subsidies op het terrein van sociaal cultureel werk, cultuur, amateurkunst en Frysk worden gestopt. Hetzelfde geldt voor het muziekonderwijs, waarvoor geen wettelijke verplichting geldt.

Beëindiging heeft invloed op de leefbaarheid in de dorpen, die achteruit zal gaan, en zal leiden tot mogelijke sluiting van dorpshuizen en daarmee ook de vernietiging van eerdere investeringen.

Ook valt een waterbedeffect niet uit te sluiten, wat op lange termijn kan leiden tot hogere zorgkosten.

Als het welzijnswerk en sociaal cultureel werk wordt beëindigd kan ook het voorliggend veld niet meer opnieuw opgebouwd worden, zoals vastgelegd in het Beleidskader sociaal domein.

1.5 Stoppen subsidie cultuur

Het beëindigen van subsidie voor culturele activiteiten, zoals van het Iepenloftspul Burgum en Easterbarren levert een bezuiniging op van € 33.000, per 2022.

1.6 Stoppen subsidie amateurkunst

Het stopzetten van de subsidies beëindigen voor muziek-, toneel- en zangverenigingen levert een bezuiniging op van € 45.000, per 2022.

1.7 Stoppen subsidie Frysk

Het stopzetten van subsidie voor de kursussen Frysk en Tomke levert een bezuiniging op van € 7.000, per 2022.

1.8 Beëindigen subsidie Cultuurcentrum de Wâldsang

De gemeenten hebben geen wettelijke verplichting om muziekonderwijs te bekostigen. In 2018 echter heeft de gemeente nog het convenant 'Meer Muziek in de Klas' ondertekend met een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk kinderen in aanraking te laten komen met muziek.

De activiteiten van het Cultuurcentrum zijn te verdelen in muziekonderwijs op de basisschool (Algemene Muzikale Vorming op 20 basisscholen en daarnaast nog 11 projecten op 10 basisscholen) en het vrijetijdsonderwijs (377 leerlingen).

Vanaf 2012 is meerdere malen bezuinigd op Cultuurcentrum de Wâldsang, totaal € 145.000 structureel voor zowel Tytsjerksteradiel als Achtkarspelen. Hiernaast heeft vanaf 2015 geen indexering plaatsgevonden, wat indirect ook een bezuiniging is.

Het beëindigen van de subsidie voor de Wâldsang levert € 277.000 op, ingaande per 2022.

1.9 Beëindigen subsidies voor Sociaal Cultureel Werk (keuze college)

De sociaal-culturele centra in Tytsjerksteradiel zijn grotendeels afhankelijk van gemeentelijke subsidie. In het beleidskader Sociaal Domein is al besloten om met ingang van 2020 op het Voorliggend Veld structureel € 400.000 te bezuinigen. Voor het sociaal-cultureel werk in Tytsjerksteradiel heeft dat geresulteerd in een bezuiniging van € 53.000. Het volledig stopzetten van de subsidies zou € 195.000 opleveren, ingaande 2022.

De afgelopen jaren zijn er in sommige gevallen aanzienlijke investeringen gedaan, bijvoorbeeld in Glinstra State en It Maskelyn, om de panden te onderhouden of te verbouwen.

Het college kiest ervoor om voor € 300.000 te besparen op 1.9 en 1.10 samen, ingaande 2023

1.10 Welzijnswerk Kearn (keuze college)

Kearn ontvangt op jaarbasis € 600.000 aan subsidie voor regulier welzijnswerk (o.a. buurtwerk, jongerenwerk, buurtbemiddeling en ondersteuning vrijwilligers, € 511.000), ondersteuning van mantelzorgers (€ 81.000) en het mantelzorgcompliment (€ 8.000).

Kearn ontvangt deze bedragen i.h.k.v. de Jeugdwet en de WMO. Dit zijn wettelijke taken, zoals het bevorderen van de sociale cohesie en het bieden van ondersteuning aan mantelzorgers, maar in de wet staat niet omschreven in welke mate de gemeente ondersteuning moet bieden en voor

welk bedrag. Daarom zijn voor het zoeken naar bezuinigingsmogelijkheden twee alternatieven uitgewerkt:

- *Alternatief 1: prioriteren*

In het afgelopen jaar is met Kearn al een prioriteringsslag gemaakt o.b.v. het beleidskader sociaal domein. Speerpunten die hieruit naar voren komen, zijn: jongerenwerk, ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgers, begeleiden van bewonersinitiatieven en algemene voorzieningen. Als we deze lijn (strak) aanhouden, leidt dat tot aanvullende bezuinigingsmogelijkheden op het gebied van buurtwerk, vrijwilligersvervoer, de inzet van jongerenwerkers, subsidies aan jeugd- en jongerensozen en de begeleiding van mantelzorgers van € 113.000 vanaf 2022.

- *Alternatief 2: verminderen inzet*

Indien we o.b.v. de WMO en de Jeugdwet uitgaan van 1 fte aan ondersteuning van Kearn per relevante werksoort, komen we op een totaal aantal te subsidiëren fte's van 4 (huidige situatie 5,8 fte). Ten opzichte van de huidige subsidie voor 2021 van € 600.000 betekent dit een jaarlijkse besparing van € 151.000 ingaande per 2022.

- *Alternatief 3: minimale inzet*

Indien we o.b.v. WMO en Jeugdwet uitgaan van een minimale inzet is de maximaal te realiseren bezuiniging is bij dit alternatief € 540.000 per jaar, m.i.v. 2022.

- *Alternatief 4: herziening en opnieuw opbouwen Voorliggend Veld*

In dit alternatief stoppen we met alle huidige subsidies voor Welzijnswerk en sociaal cultureel werk per 2023. In plaats daarvan stellen we per 2023 één budget/subsidie beschikbaar voor de inrichting van het voorliggend veld. Dit betreft een bezuiniging, dus dit bedrag ligt lager dan wat er nu gesubsidieerd wordt (nu: € 953.000). Wanneer de subsidie wordt teruggebracht naar € 300.000 per gemeente, dan bedraagt de maximale bezuiniging € 653.000. Er zijn ook minder vergaande bezuinigingen mogelijk, zoals het terugbrengen tot een bedrag van € 600.000 of € 700.000 per gemeente. De bezuiniging valt dan uiteraard ook lager uit. Deze werkwijze heeft als voordeel dat er beter wordt aangesloten bij de voorgenomen modernisering vanuit het beleidskader Sociaal domein, dat de versnippering wordt tegengegaan en dat er dus echt beleidsruimte komt voor nieuwe mogelijkheden en transformatie.

Het college kiest ervoor om voor €300.000 te besparen op 1.9 en 1.10 samen, ingaande 2023

Stoppen met subsidies dorpsbelangen

1.12 Stoppen met subsidies dorpsbelangen

De subsidies voor de verschillende dorpsbelangen kunnen worden beëindigd, met het risico dat deze organen zullen wegvallen. Voor de gemeente betekent dit dat we een aanspreekpunt binnen het dorp verliezen en dat het dorp een organisatiekracht verliest, die verschillende partijen en initiatieven met elkaar verbindt.

Het stoppen met deze subsidies levert € 17.000 op per 2022.

Stoppen met subsidies evenementen

Deze sport gerelateerde subsidies kunnen worden beëindigd. De verwachting is dat dit leidt tot een daling van de sportbeoefening.

1.13 Sportactiviteiten en –stimulatie

Deze subsidies voor onder meer sportverenigingen en het zwembad in Garijp kunnen worden beëindigd, hetgeen € 50.000 oplevert vanaf 2022.

1.14 Stoppen met de Brede regeling Combinatiefunctie

In het kader van de 'Brede regeling combinatiefuncties' zijn aan gemeenten middelen beschikbaar gesteld om buurtsportcoaches en andere combinatiefuncties te realiseren. Tytsjerksteradiel draagt zelf, of met partners, de cofinanciering bij. Daar staat tegenover dat het rijk dan ook een lagere bijdrage geeft voor deze activiteiten.

Stoppen met deze regeling levert € 30.000 vanaf 2022 op.

Stoppen met subsidies bibliotheekwerk

1.15 Stoppen met subsidie bibliotheekwerk

Jaarlijks verstrekt de gemeente subsidie van in totaal € 593.000 aan Stichting Bibliotheken Midden Fryslân (SBMF) voor het bibliotheekwerk.

De bibliotheek kent drie fysieke vestigingen (Burgum, Gytsjerk en Hurdegaryp) in onze gemeente. In 2019 waren er bijna 146.000 uitleningen, 3.428 betalende en 2.998 niet-betalende leden.

Het stopzetten van de subsidie voor het bibliotheekwerk leidt ertoe dat er geen bibliotheekvestigingen meer zullen zijn. Inwoners moeten dan naar aangrenzende gemeenten om boeken te kunnen lenen. Dit werpt een belangrijke fysieke en mentale drempel op, met name voor de oudere inwoners.

Daarnaast valt een groot deel van de bestrijding van laaggeletterdheid in onze gemeente weg. Dit vermindert de zelfredzaamheid van onze inwoners.

Op het bibliotheekwerk, dat geen wettelijke verplichting is, is voor 2021 reeds een bezuiniging opgelegd van € 100.000. Uittreding uit SBFM zou kunnen vanaf 2022 en levert € 593.000 per jaar op.

Minder taken gebiedsteams

1.17 Minder taken gebiedsteams (keuze college)

Door taken bij de gebiedsteams weg te nemen kan er bezuinigd worden.. De sociaal werkers beperken zich zoveel mogelijk tot wettelijke taken en geven na intake een indicatie af voor een voorziening die valt onder de Participatiewet, Jeugdwet of WMO. Alle overige taken met een dienstverlenend karakter vallen weg.

Om deze reductie in taken te realiseren liggen twee scenario's voor. Een milde en een rigoureuze variant.

- *Scenario 1 (keuze college): bezuiniging van 5 fte, wel (enigszins) behoud van samenwerking in het dorp met huisartsen, GGD en scholen.*
Er wordt 4 fte bezuinigd op WMO en Jeugd, en 1 fte op Participatie. Dit levert € 414.000 op jaarbasis op met ingang van 2024.

- *Scenario 2: bezuiniging van 14,5 fte, rigoureuze terug in taken en samenwerking in het netwerk*
Door een rigoureuze focus op de wettelijke taken wordt 10 fte bespaard op WMO en Jeugd en 4,5 fte op Participatie. Dit levert € 1.200.000 op jaarbasis op met ingang van 2024.

Met de bezuiniging van scenario 2 is geen sprake meer van dienstverlenend karakter binnen de gebiedsteams/ toegang. Fysiek is er nog 1 toegang in het gemeentehuis. Dit betekent dat sommige inwoners verder moeten reizen, als zij niet digitaal vaardig zijn of niet thuis bezocht kunnen worden.

De basistaken zijn: indiceren en regie voeren. Contact en samenwerking met netwerkpartners als onderwijs en huisartsen, zullen ophouden te bestaan of minimaal ingezet worden. De volgende taken zullen daarmee niet of nauwelijks meer worden uitgevoerd:

Volwassenen en jeugd:

- Brede uitvraag/ intake wordt minimaal
- Inzet op eigen kracht en inzet netwerk stopt
- Trajecten worden niet meer gevolgd op behaalde resultaten
- Vier-ogen principe op dure indicaties stopt
- Samenwerking ketenpartners op klantniveau zoals veiligheidsketen, ZIENN, scholen, huisartsen, welzijnswerk, GGD wordt stopgezet

Volwassenen

- Vroeg signalering schulden stopt
- Geen eigen interventie (preventieve inzet)
- Aanwezig in de buurt(huizen) stopt
- Groepsaanbod wordt niet langer door het gebiedsteam gedaan
- Contacten met ketenpartners is op afroep

Jeugd:

- Contact met het onderwijs is minimaal
- Stoppen met praktijkondersteuning huisartsen
- Preventie moet worden neergelegd bij GGD (waar kosten aan verbonden zijn),
- Samenwerking met COA wordt geminimaliseerd naar 0,5 uur per twee weken.

Participatie:

- Jobcoaching stopt
- Matching stopt
- Begeleiding werkzoekenden alleen op afroep
- Werkgeversdienstverlening stopt

Door de beperking van de dienstverlening is het te verwachten dat de zorgkosten WMO, participatiebudget (uitkeringen en jobcoaching) en zorgkosten jeugd zullen stijgen. Wachtlijsten zullen oplopen, meer druk op KCC/telefoonteam, meer klachten.

Ook is onvoldoende tijd om verbinding met andere professionals in dorpen en wijken, met scholen, huisartsen en werkgevers te maken, waardoor verzwaren van individuele problematiek niet kan worden voorkomen. De wettelijke taken m.b.t. participatie kunnen niet meer allemaal uitgevoerd worden en de inzet om duurdere zorg te voorkomen en maatwerk te leveren m.b.t. Jeugd en WMO komt niet meer uit de verf.

Het college kiest ervoor om hierop op basis van scenario 1 voor € 414.000 te besparen, met ingang van 2024

Re-integratiebudget maximaal verminderen

De gemeente heeft de wettelijke plicht om (arbeids-)ondersteuning te bieden aan de volgende doelgroepen.

- Jonggehandicapten met arbeidsvermogen die voorheen instroomden in de Wajong.
- Personen die voorheen instroomden in de Wsw.
- De klassieke doelgroep; de groep die voorheen bijstand ontving op grond van de Wet Werk en Bijstand.
- Niet-uitkeringsgerechtigden (Nuggers) ¹

De gemeente heeft beleidsvrijheid om deze ondersteuning zelf vorm te geven, behalve bij personen met een indicatie Beschut Werk (BW), asielstatushouders die instromen vanaf 1 juli 2021 en bij de invulling van de plicht tot tegenprestatie

We beschrijven een aantal manieren om het re-integratiebudget te verminderen, namelijk het (deels) onderbrengen in de Regiodeal, het schrappen van posten als 'overige en onvoorzien' en de besparing op maatwerkvoorzieningen. Overigens is de Regiodeal tot en met 2024 inzetbaar. Na die tijd vervalt ook daar de uitvoering als andere partijen het niet overnemen.

¹ Bijvoorbeeld een persoon die geen uitkering heeft ivm een verdienende partner

Over de hele linie geldt (zowel wettelijk als niet wettelijke taken) dat een verlaging van het Participatiebudget gevolgen kan hebben voor het bijstandsvolume. We besparen op de uitgaven van het Participatiebudget, maar de kosten voor het verstrekken van uitkeringen (BUIG) stijgen.

1.18 Beurtschip en lasopleiding en Spitkeet onderbrengen Regiodeal (keuze college)

De projecten Beurtschip en lasopleiding en Spitkeet worden ondergebracht in de regionale samenwerking rondom de Versnellingsagenda. Dit levert € 121.325 per 2021. Worden de aanvragen niet toegekend dan stoppen de projecten per 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 121.325 te besparen, met ingang van 2021

1.19 Post overige projecten (keuze college)

Een aantal posten dat nu nog vanuit 'overig' wordt gefinancierd kan vervallen. Dit levert een besparing op van € 35.000 vanaf 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 35.000 te besparen, met ingang van 2021

1.20 Schrappen van de post 'overig en onvoorzien' (keuze college)

Deze post binnen de projecten beleid wordt geschrapt, hetgeen € 26.000 bespaart vanaf 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 26.000 te besparen, met ingang van 2021

1.21 Minder budget maatwerkvoorzieningen (keuze college)

Er worden minder middelen voor de nieuwe doelgroep van de Participatiewet (voorheen Wajong en Wsw) beschikbaar gesteld. Deze doelgroep wordt jaarlijks groter.

Dit levert een besparing op van € 7.675, ingaande per 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 7.675 te besparen, ingaande 2021

Heronderzoeken WMO-gebruikers

1.27 Heronderzoeken WMO (keuze college)

De huidige doelgroep met een langlopende en kostenintensieve Wmo-indicatie zal opnieuw een uitgebreid gesprek krijgen om de benodigde ondersteuning te bepalen. Mochten de omstandigheden zodanig zijn dat er een andere indicatie nodig is, dan volgt er een nieuwe beschikking. Dit kan leiden tot de stopzetting of afschaling van de maatwerkvoorziening, maar kan incidenteel ook leiden tot extra benodigde ondersteuning. Gezien de verwachting is dat men zich bij een toenemende zorgvraag zelf meldt, is de verwachting dat er overall een afschaling mogelijk is ten bedrage van € 150.000 met ingang van 2021.

Wij verwachten dat deze maatregel ook inzicht geeft in de werking van het regisseursmodel. Afhankelijk van de gemiddelde mate van passendheid van de maatwerkvoorzieningen, kunnen wij eind 2020 conclusies trekken over nut en noodzaak van tussentijd evalueren van langlopende indicaties.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 150.000 te besparen, ingaande 2021.

Afschaffen aanvullend pakket GGD

1.28 Afschaffen aanvullend pakket GGD (keuze college)

Jaarlijks wordt vanuit de gemeentelijke middelen diensten in het aanvullend pakket afgenomen bij de GGD. Dit betreft de inzet van de Jeugdgezondheidszorg–pedagoog, het programma VoorZorg en de inzet van de Jeugdgezondheidszorg in het asielzoekerscentrum (AZC). Deze diensten, hoewel wel een essentieel onderdeel van het huidige beleid, en onderdeel van netwerkvoorziening met huisartsen en scholen, zouden stopgezet kunnen worden. Dit levert € 34.000 op met ingang van 2022.

College kiest ervoor om hierop voor € 34.000 te besparen, ingaande 2022

Minder beleidstaken en bestuurlijke ondersteuning cluster sociaal domein

1.30 Minder beleidstaken en bestuurlijke ondersteuning cluster sociaal domein

Wanneer ervoor wordt gekozen, zoals in de eerdere punten van deze lijn, om volledig met bepaalde zaken te stoppen, dan kan ook de ambtelijke inzet (met maximaal 3,5 fte) op deze taken worden teruggebracht.

Door daarnaast te kiezen om alleen nog de wettelijke taken uit te voeren en alleen als het echt noodzakelijk is te adviseren, kan de ambtelijke inzet nog verder (met maximaal 2,5 fte) worden verminderd. De keuze heeft echter wel een aantal nadelige effecten:

- Er is nauwelijks nog denkkracht en advies op maat beschikbaar. Bestuurlijke advisering wordt beperkt en adviesaanvragen van bestuur en raad worden geprioriteerd. Niet alle gewenste onderwerpen kunnen opgepakt of uitgewerkt worden.
- We zullen bij nieuwe initiatieven en ontwikkelingen gebruik moeten maken van externe expertise (inhuur)
- Vertraging op invoering van nieuwe wet- en regelgeving.
- We trekken ons uit vele initiatieven en projecten terug. We nemen niet meer deel aan werk- en projectgroepen en sluiten ons niet meer aan bij regionale initiatieven.
- We passen verordeningen niet meer aan de lokale situatie aan maar werken met (landelijke) modellen en normverordeningen.

We zetten niet meer in op inwoners- of maatschappelijke participatie. We trekken ons als het ware terug als overheid en nemen een reactieve houding aan. In totaal is onze inschatting dat er, mede afhankelijk van de overige gemaakte keuzes, maximaal 6 fte te besparen is voor beide gemeentes:

Taken schrappen / terugbrengen	Besparing
Alle subsidies schrappen	1,00 fte
Stoppen bibliotheekwerk	0,20 fte
Stoppen inwoners- en overheidsparticipatie	0,89 fte
Stoppen welzijnsactiviteiten	0,80 fte
Alleen wettelijke taken sport / gezondheid	0,60 fte
Alleen wettelijke taken worden minimaal uitgevoerd, geen gemeentelijk maatwerk en advies meer op beleid wmo, jeugd, participatie, onderwijs. Geen bestuurlijke advisering meer op maat en raadsvragen kunnen niet binnen de termijn worden beantwoord.	2,50 fte
Totaal	5,99 fte

Een bezuiniging van 6 fte levert € 546.000 op, € 273.000 per gemeente en kan met ingang van 2023 gerealiseerd worden.

1.31 Minder uitgaven op beschermd wonen (keuze college)

Uit een analyse van de uitgaven van de gemeente Tytsjerksteradiel op het gebied van beschermd wonen, is gebleken dat de gemeente verwacht structureel minder geld hieraan uit te geven de komende jaren. Er kan € 160.000 op jaarbasis bezuinigd worden, met ingang van 2021.

Samenvatting Lijn 1 Sociaal Domein

Keuze van het college:

Nr.	Pr.	Omschrijving	Investerings- vooraf	2021	2022	2023	2024
1.1	4	Wegbezuinigen gemeentelijke bijdrage t.b.v. gemeentelijk onderwijsbeleid	€ 0	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000
1.2	4	Verlagen budget Peuteropvang	€ 0	€ 81.000	€ 81.000	€ 81.000	€ 99.000
1.9	6	Beëindigen subsidies voor Sociaal Cultureel Werk*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 300.000	€ 300.000
1.10	6	Welzijnswerk Kearn*					
1.17	6	Reduceren personeel gebiedsteams	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 414.000
1.18	6	Beurtschip en lasopleiding en Spitkeet onderbrengen Regiodeal	€ 0	€ 121.325	€ 121.325	€ 121.325	€ 121.325
1.19	6	Post overige binnen projecten	€ 0	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
1.20	6	Schrappen van de post 'overig en onvoorzien'	€ 0	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000
1.21	6	Minder budget maatwerkvoorzieningen	€ 0	€ 7.675	€ 7.675	€ 7.675	€ 7.675
1.27	6	Heronderzoeken WMO	€ 0	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
1.28	6	Afschaffen aanvullend pakket GGD	€ 0	€ 0	€ 34.000	€ 34.000	€ 34.000
1.31		Beschermde wonen	€ 0	€ 160.000	€ 160.000	€ 160.000	€ 160.000
Totaal			€ 0	€ 646.000	€ 680.000	€ 980.000	€1.412.000

Overige, niet gekozen ombuigingen:

Nr.	Pr.	Omschrijving	Investerings- vooraf	2021	2022	2023	2024
1.5	5	Stoppen subsidie cultuur	€ 0	€ 0	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
1.6	5	Stoppen subsidie amateurkunst	€ 0	€ 0	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
1.7	5	Stoppen subsidie Frysk	€ 0	€ 0	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
1.8	5	Stoppen subsidie de Wâldsang	€ 0	€ 0	€ 277.000	€ 277.000	€ 277.000
1.12	6	Stoppen met subsidies dorpsbelangen	€ 0	€ 0	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000
1.13	5	Stoppen met subsidies voor sportactiviteiten en -stimulatie	€ 0	€ 3.400	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
1.14	5	Stoppen met de Brede regeling Combinatiefunctie	€ 0	€ 0	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
1.15	5	Stoppen met subsidie bibliotheekwerk	€ 0	€ 0	€ 593.000	€ 593.000	€ 593.000
1.30	6	Minder beleidstaken en bestuurlijke ondersteuning cluster sociaal domein	€ 0	€ 0	€ 0	€ 273.000	€ 273.000

1.5.3 Lijn 2 Ruimtelijk Domein

Inleiding

Bij de uitwerking van deze lijn is uitgegaan van een sterke teruggang in gemeentelijk beleid (zo weinig mogelijk regels) en een sterke teruggang in maatwerk en dienstverlening, ook richting (politiek) bestuur. Dit heeft op veel onderdelen grote maatschappelijke impact. De invoering van de Omgevingswet leidt tot het maken van keuzes; welke ambitie streven de gemeenten na? Wat voor gemeente willen we zijn? In onderstaande maatregelen is rekening gehouden met een hoge ambitie op het gebied van dereguleren en digitaliseren en een zeer lage ambitie waar het participatie en dienstverlening betreft. Over de financiën m.b.t. de eerste stappen in het implementeren van de Omgevingswet heeft de raad recent keuzes gemaakt. Of de Omgevingswet uiteindelijk een bezuiniging of juist uitzetting betekent hangt af van de keuzes die de raad de komende periode nog moet maken. Het ambitieniveau is immers van grote invloed op de benodigde middelen (personeel, ICT, etc.).

Het maximaal te bezuinigen bedrag voor deze lijn bedraagt € 746.550. Dit is lager dan de inschatting die in de kadernota is gemaakt (€ 1,4 mln.). Deze afwijking wordt met name veroorzaakt doordat in de kadernota in deze lijn een maatregel was opgenomen om Friesland-breed te gaan bezuinigen op regelingen als de FUMO en de Veiligheidsregio. Deze maatregel wordt wel opgepakt, maar niet als onderdeel van deze lijn en is opgenomen onder lijn 5.

Maatregelen en hun beoogde effect

Beperken beleid tot wettelijk verplichte (uitvoerings)beleidsvorming

2.1 Global Goals/ Fairtrade (keuze college)

Tytsjerksteradiel is sinds 2010 Fairtrade gemeente en draagt verder op vele manieren bij aan de doelstellingen van de zogeheten ‘Sustainable Development Goals’ (bijvoorbeeld in het kader van duurzaamheid, biodiversiteit, inkoop, armoedebeloid, Fairtrade). Tytsjerksteradiel is sinds 2015 aangesloten bij de Gemeenten4globalgoals en is daarmee Global Goals gemeente.

Door hiermee te stoppen kan 0,22 fte per 2021 worden bezuinigd (0,11 per gemeente). De formatieve besparing levert jaarlijks € 10.000 op per gemeente, ingaande 2023, en € 3.000 budget ingaande 1 januari 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 3.000 te besparen, met ingang van 2021, en voor € 13.000 ingaande 2023.

2.2 Stoppen met evenementenbeleid (keuze college)

Bij het schrappen van het evenementbeleid hoeft een inwoner geen vergunning of kennisgeving meer aan te vragen c.q. in te dienen. Als de vergunningplicht voor evenementen vervalt hoeft de aanvrager alleen nog te voldoen aan algemene overlastregels. De formatieve besparing die dit oplevert wordt gedeeltelijk tenietgedaan door minder uitkomsten uit leges (100% kostendekkend). Tegenover de besparing op formatie moet ook nog rekening worden gehouden met meer tijd aan behandeling van klachten. En tenslotte hebben gemeente en politie geen zicht meer op wat er gebeurt in de gemeente. Het geeft meer overlast, meer milieuverontreiniging, en meer risico's voor onveilige situaties.

Het vervallen van het evenementenbeleid levert een formatieve besparing op van 1 fte per 1 januari 2021. Financieel gezien levert dat € 39.375 op per gemeente, ingaande 2023. De inkomsten uit leges dalen echter met € 7.000, waardoor de nettobesparing € 32.375 bedraagt.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 7.000 te besparen, met ingang van 2021, en voor € 32.375 ingaande 2023

2.3 Minimaliseren inzet op economische zaken, recreatie en toerisme

Binnen de werkvelden economische zaken, recreatie en toerisme, die niet wettelijk zijn, valt een aantal activiteiten en budgetten. Te denken valt aan beleidsontwikkeling en bijdragen aan recreatieschap de Marrekrite, het pontje in Wyns, een tweetal zwemplekken, Regio Marketing Toerisme (RMT), stimulering van het ondernemersklimaat en bevordering werkgelegenheid.

Wanneer er wordt gekozen voor een maximale bezuiniging, dan zou dat € 1,7 fte (€ 150.000) en € 126.000 aan werkbudget besparen. Diverse voorzieningen zullen dan niet meer worden onderhouden en verwaarlozen. Ook is er nauwelijks meer de mogelijkheid om de diverse ondernemers in de gemeente te ondersteunen.

2.13 Geen inzet meer plegen om te komen tot een sterke regio

We hebben een goede samenwerking met partners in de regio via programma's als de Regiodeal (innovatie bouw, metaal, integrale landbouw, e.d.) en ANNO, maar ook stedenkring in de nabijheid van de regio en de bijzondere projecten zoals bijvoorbeeld de (afhechting) De Centrale As en Kansen in Kernen in 2020 en 2021. Daarnaast wordt er in samenwerking met provincie en regio afgestemd en ingezet op regionale afstemming bedrijventerreinen via een convenant, detailhandelsbeleid en de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen. Deze samenwerking wordt bij deze optie afgebouwd.

Deze maatregel levert een structurele formatieve besparing op van 0,11 fte per 2021 en daarmee een financiële besparing van € 10.500 met ingang van 2023.

2.14 Stoppen met niet wettelijke taken Veiligheid (keuze college)

De gemeente voert een aantal niet-wettelijke taken uit in het kader van Veiligheid. Het gaat hier om:

1. Inbraken woningen en bedrijven

- a. Coördinatie controle registerplicht handelaren tweedehands goederen. (0,05 fte)
- b. Voorlichtingscampagne tbv het vergroten van de bewustwording (Donkere Dagen Offensief, 0,05 fte)
- c. Ondersteunen buurtpreventie (0,05 fte)
- d. Burgernet (€ 5.000 werkbudget)
- e. Uitvoering beleid Wet Aanpak Woonoverlast (uitzetting uit woningen e.d.) 0,1 fte
- f. Verdere implementatie en uitrol van de notitie samenwerking sociaal- en veiligheidsdomein van de Aanpak Voorkomen van Escalatie. (0,1 fte)
- g. Vervolg project "trochpakker". Samen met het Sociaal Domein wordt geïnvesteerd op aanpak van personen met verward/ander gedrag. Deelname projectgroep. (0,1 fte)
- h. Investeren op de verbinding tussen het sociaal- en veiligheidsdomein. (0,1 fte)
- i. Pilot "Buurtkracht". Evaluatie volgt in 2020. (0,1 fte)
- J. Rond oud en nieuw (werkbudget € 20.000)

2. Veiligheidsveld Bedrijf en Veiligheid

- a. Cybercrime /Week van de veiligheid (0,2 fte, werkbudget € 5.000)

3. Veiligheidsveld Jeugd en Veiligheid

- a. Overlast gevende jeugdgroepen/ Jeugd, alcohol en drugs (0,2 fte)

4. Veiligheidsveld Integriteit en Veiligheid

- a. Ontwikkelen en uitvoeren van Plan van Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, 2020 (0,1 fte)
- b. Uitvoering geven aan het handhavingsbeleid artikel 13b Opiumwet. (0,1 fte)
- c. Uitvoering geven aan 2 gesubsidieerde projecten in het kader van ondermijning, Binnenspiegel in Tytsjerksteradiel en "ongewenste inmenging in dorpen en wijken" in Achtkarspelen. (0,2)

b. Verfijnd ondermijningsbeeld vanuit de eerste scan die in 2019 door het RIEC is opgeleverd, waaruit integrale acties vormgegeven worden. (0,2 fte)

Door te stoppen met deze taken kan per 1 januari 2021 1,65 fte worden bespaard. Dit levert jaarlijks € 150.000 op (€ 75.000 per gemeente), ingaande 2023, en € 30.000 budget (€ 15.000 per gemeente) ingaande 1 januari 2021.

De ombuiging heeft mogelijk gevolgen voor de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de gemeente en haar inwoners.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 15.000 te besparen, met ingang van 2023

Beperken uitvoering

2.15 Dorpen coördinatie

Dit gaat over het overleg met de verenigingen van dorpsbelangen, aanpassen/ intrekken 'wurkwizer', andere toegang voor dorpsbelangen regelen. Schrappen van het aanspreekpunt moet gecoördineerd worden opgepakt met besluitvorming over eventuele vermindering of schrappen van de leefbaarheids subsidie (zie ombuigingsmaatregelen Sociaal Domein). Het college ziet mogelijkheden om dorpencoördinatie, participatie en burgerinitiatieven te bundelen. Of dat daadwerkelijk mogelijk is en op een andere manier vorm kan krijgen, hangt van de discussie over burgerparticipatie in december af.

Met deze ombuiging kan per met ingang van 2023 structureel €40.000 worden bespaard op fte's. Een aantal werkzaamheden zal moeten worden overgeheveld naar het bestuurssecretariaat. De geschatte meerkosten bedragen structureel € 24.000 per jaar met ingang van 2021.

2.16 Coördinatie Fumo

FUMO is een gemeenschappelijke regeling onder de WGR. Landelijk is bepaald dat de FUMO taken in een gemeenschappelijke regeling moeten worden ondergebracht. Hiertoe is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld.

Door geen ambtelijke vertegenwoordiging meer af te vaardigen naar de verschillende overlegstructuren kan een formatieve besparing worden ingeboekt. Nadeel is dat FUMO niet meer kritisch wordt gevolgd, waardoor de kwaliteit van de geleverde producten wellicht achteruitgaat. Verder worden er geen zienswijzen meer voorbereid/ingediend. Een mogelijk risico wat we hierdoor lopen is dat dit tot een hogere bijdrage aan de FUMO kan leiden.

Door geen ambtelijke vertegenwoordiging meer af te vaardigen kan jaarlijks € 29.000 worden bespaard ingaande 2023 (€ 14.500 per gemeente).

2.17. Algemene bezuiniging van 5% op beleidsfuncties RO, projecten en wonen

Dit betreft de Procedures Ruimtelijke Ordening, het faciliteren van burgerinitiatieven, het initiëren, faciliteren en realiseren van ruimtelijke projecten en het uitvoering geven aan de Woonvisie. Bij deze maatregel beperken we de inzet op het gebied van dienstverlening naar de inwoners/ bedrijven toe. Er kunnen geen (kosteloos) vrijblijvende verzoeken meer worden ingediend, minder projecten kan leiden tot stagnatie van woningbouw, nieuwe prestatieafspraken worden niet meer beoordeeld op duurzaamheid, leefbaarheid, etc, en burgerinitiatieven worden minder goed ondersteund.

Deze maatregel levert een formatieve besparing op van 1,08 fte per 1 januari 2021 en daarmee een financiële besparing van € 98.000 met ingang van 2023.

2.18 Horeca-coördinatie

Doel van de horeca-coördinatie is om aan de voorkant goed contact en afspraken met de doelgroep te maken, waardoor (extra) handhaving aan de achterkant overbodig is. Door een “gezicht” voor de horeca is er een vertrouwensband ontstaan. Naast betere naleving van regels heeft dit ook positieve invloed op problematiek rondom drankmisbruik en ondermijning, waarvoor de doelgroep kwetsbaar is.

Er zijn veel afdelingen betrokken bij de doelgroep. Dit vraagt om interne afstemming en een centraal aanspreekpunt. Als de functie vervalt moet dit opnieuw worden ingericht. De horeca zal haar weg in de gemeentelijke organisatie moeilijker kunnen vinden. Door een verwacht slechter naleefgedrag zal de druk op toezicht en handhaving toenemen.

Door de horeca-coördinatie op te heffen kan met ingang van 1 januari 2021 0,3 fte worden bespaard. Dit levert een structurele besparing op van € 25.000 per jaar (€ 12.500 per gemeente), ingaande 2023.

2.20 Stoppen beleid kappen bomen /onderhoud singels en dijkswallen/ deregulering vergunningplicht (keuze college)

Aan het kappen van bomen en het onderhoud aan singels en dijkswallen is een vergunningsplicht of kennisgevingsplicht verbonden, waar regels zoals herplantplicht en herstelregels aan worden verbonden.

Bij het opheffen van deze plicht vervalt vergunningverlening en toezicht & handhaving. Dit levert minder vergunningdruk op voor inwoners en bedrijven. Risico's zijn de aanslag op de aankleding van de woonomgeving, de aanslag op het coulisselandschap Noardelijke Fryske Wâlden, vermindering van biodiversiteit, vermindering van de luchtkwaliteit en vervallen van beroep- en bezwaarmogelijkheden voor derden.

Aan de inkomstenkant kunnen geen leges worden geheven op de onderdelen vergunningverlening. Voor toezicht en handhaving worden geen leges in rekening gebracht.

Door hiermee te stoppen per 1 januari 2021, levert dit een formatieve besparing op van 1,02 fte. Dat betekent een besparing van € 76.250, Ingaande 2023.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 76.250 te besparen, met ingang van 2023

2.21 Maximaal dereguleren evenementenvergunningen

Winst is te behalen bij deregulering van evenementenvergunningen naar meldingen. Wij nemen dan kennis van een evenement en verwijzen geautomatiseerd naar voorwaarden in de APV. Bij deregulering verschuift de taak naar de frontoffice. Het digitale systeem moet sterk worden verbeterd om processen automatisch te kunnen laten verlopen. Als dit goed is ingeregeld dan is de tijdsbesteding aan meldingen gering.

Mogelijk gevolg is meer overtredingen wat kan leiden tot meer overlast en meer werk toezicht en handhaving. Voor meldingen worden geen leges geheven, dus dit geeft minder inkomsten. En tenslotte hebben gemeente en politie geen zicht meer op wat er gebeurt in de gemeente. Het geeft meer overlast, meer milieuverontreiniging, en meer risico's voor onveilige situaties.

Het maximaal dereguleren van evenementenvergunningen levert een formatieve besparing op van 0,6 fte per 1 januari 2021. Financieel gezien levert dat € 49.500 (€ 24.750 per gemeente) op, ingaande 2023. De inkomsten uit leges dalen echter met € 13.000 per 2021, € 7.000 voor TD en € 6.000 voor 8K, en de overname van taken door de frontoffice kost formatief gezien 0,2 fte en levert daarmee jaarlijks een kostenpost op van € 15.000 (€ 7.500 per gemeente), ingaande 2021. Exclusief de gemiste inkomsten, die al gerekend zijn in ombuigingsoptie 2.2, levert dit € 17.250 per gemeente op.

2.22 Geen serviceverlening aan vergunning aanvragers en andere specifieke vragen (keuze college)

Door te stoppen met de hulp van de backoffice aan (potentiële) aanvragers van vergunningen, en het niet meer beantwoorden van vragen over specifieke deskundigheden (vooral milieuvragen die niet met een aanvraag te maken hebben), kan structureel 0,2 fte bespaard worden op vergunningen en telefonie, en 0,2 fte incidenteel voor online dienstverlening. Deze besparing levert per gemeente vanaf 2023 € 5.000 per jaar op, en incidenteel € 2.500.

Onbereikbaarheid organisatie voor informatie resulteert in toename van telefoonverkeer en van herhaalverkeer voor KCC, en er zal meer druk komen om de werkzaamheden versneld digitaal toegankelijk en begrijpelijk te maken.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 7.500 te besparen, met ingang van 2023

2.23 Digitaal (Administratief) toezicht op naleving van regels en vergunningen (keuze college)

Toezicht op naleving van regels en vergunningen gebeurt op basis van potentiële risico's en naleefgedrag. Een mogelijkheid is om over te stappen van integrale controles naar aspectcontroles. Alleen op die punten controleren waar de grootste risico's zich voordoen. Daarvoor moet worden onderzocht hoe en exact op welke terreinen deze manier van toezicht plaats kan vinden. Dit onderzoek moet extern worden belegd. Hiervoor is éénmalig budget voor

nodig (schatting totale kosten voor beide gemeenten € 100.000) Vanwege de complexiteit van de materie kunnen de resultaten van het onderzoek pas op zijn vroegst in 2022 worden geëffectueerd.

De verwachting is dat het maximale financiële effect € 123.500 (1,67 fte) bedraagt (8K en TD), € 61.750 per gemeente.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 61.750 te besparen, met ingang van 2024. Dit vraagt een eenmalige investering van € 50.000.

2.24 Minimale invulling energieloket

In het kader van de energietransitie is het een belangrijke voorwaarde dat de inwoner goed wordt meegenomen in de mogelijkheden om zuiniger om te gaan met energie. Het energieloket geeft daar vorm aan in samenwerking met de lokale ondernemers. Activiteiten van het energieloket zijn: energiemarkten, samenwerking lokale ondernemers, project als “geef gas met energie”, voorlichting en advisering energiebesparing, Er ligt een landelijk Klimaatakkoord uit 2019 dat de VNG heeft ondertekend namens onze gemeenten waarin is aangegeven dat er een energieloket moet zijn, onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Uitvoering van dit loket kan wellicht uitbesteed worden/ er kan worden doorverwezen naar het bedrijfsleven.

Deze maatregel levert een formatieve besparing op van 0.66 fte bij beleid en frontoffice per 1 januari 2021. Dat betekent een structurele besparing van € 52.000 per jaar, € 26.000 per gemeente, ingaande 2023. Risico is dat de bewustwording van inwoners voor energievraagstukken minder wordt en er minder initiatieven worden genomen, en dat lokale ondernemers afhaken omdat werk gegund wordt aan bedrijven buiten de regio.

Vergaande digitalisering

2.25 Optimalisering digitale processen VTHV

De digitale systemen worden gebruikt voor de behandeling van vergunningaanvragen en meldingen en voor de administratieve verwerking. Deze processen worden verwerkt in en ondersteund door het (landelijke) DSO en het door ons gebruikte VTH-programma, Powerbrowser. De systemen werken (nog) niet 100 % goed, waardoor er veel administratieve handelingen blijven. Door optimalisering van de programma's kan veel werk worden overgenomen. De huidige formatie is al berekend op optimale ondersteuning van digitale systemen. Omdat dat nu al (geruime) tijd niet zo is, is de werkdruk voor vergunningverleners structureel erg (te) hoog. Optimalisering levert geen formatievermindering op, wel minder werkdruk.

Deze maatregel levert geen besparingen op.

Afstoten maatschappelijk vastgoed

2.26 Afstoten maatschappelijk vastgoed

Op dit moment wordt gewerkt aan een visie op maatschappelijk vastgoed. In de visie wordt ingegaan op de aard, de functie en het gebruik van het vastgoed. Daarbij zal worden aangegeven welke mogelijkheden er eventueel zijn om maatschappelijk vastgoed af te stoten en of bundeling van voorzieningen mogelijk is. Eveneens valt het onderzoek naar centralisatiemogelijkheden van sportvoorzieningen binnen de visie op maatschappelijk vastgoed.

De visie is gericht op het maatschappelijk vastgoed in Tytsjerksteradiel. In Achtkarspelen is eerder een accommodatiebeleid vastgesteld waarin is aangegeven hoe er met het maatschappelijk vastgoed in deze gemeente omgegaan wordt. Te zijner tijd wordt de visie van Tytsjerksteradiel naast het accommodatiebeleid van Achtkarspelen gelegd. Waar mogelijk en wenselijk kan dit tot een verdere verfijning van het accommodatiebeleid leiden.

Behandeling van de visie is voorzien in het tweede kwartaal van 2021.

Maatschappelijk vastgoed dat buiten de wettelijke begrenzing valt, (wet op het primair onderwijs, wet op het voortgezet onderwijs, wet op de expertisecentra, gemeentelijke verordeningen voorziening huisvesting onderwijs) kan in principe worden afgestoten. Afhankelijk van de vraag of dat gebeurt en zo ja in welke mate, kan worden aangegeven wat dit éénmalig en structureel kan opleveren.

Afzien van ambtelijke ondersteuning Anno en cofinanciering regiodeal

2.27 Anno; uitstappen of verminderen ambtelijke inzet

De gemeenten in Noordoost Friesland, de provincie Fryslân en Wetterskip werken al geruime tijd samen onder de noemer 'ANNO' om de sociaal economische ontwikkeling binnen het gebied te stimuleren. ANNO I en ANNO II zijn afgerond. Momenteel zijn er geen middelen geraamd om een financiële bijdrage te leveren voor een vervolg op ANNO. Het college is voornemens om de raad voor te stellen om de samenwerking te continueren, waarschijnlijk in iets gewijzigde vorm waardoor ook de kosten t.o.v. eerdere jaren lager zullen uitvallen. Het college zal gemotiveerd aangeven waarom een derde fase gewenst is, wat daarvan het verwachte resultaat is en welke bijdrage dat vraagt.

Als de twee gemeenteraden verschillende keuzes maken zal dit effect hebben op ANNO III in zijn geheel.

2.27 Regiodeal (Versnellingsagenda); uitstappen of verminderen ambtelijke inzet

De Regiodeal betreft een triple helix samenwerking (onderwijs, ondernemers en overheid) in de regio Noordoost Friesland met als doel de welvaart in de regio te versterken door de economische groei-opgave integraal aan te pakken. Een investering die zich op termijn naar verwachting terugverdient in economisch en maatschappelijk opzicht.

Financiën/ inzet

Het Rijk en de deelnemende partners financieren de deal gezamenlijk. Er is geen wettelijke plicht om aan de Regiodeal/Versnellingsagenda bij te dragen. Wel is de deal tot stand gekomen door inzet en bijdrage van alle deelnemende partijen (42). Ook onze gemeenten leveren een

(ambtelijke en financiële) bijdrage. Uittreden uit de deal zou betekenen dat de relatie met de betrokken partners ernstige schade oploopt en we bovendien alle financiële schade aan de partijen moeten vergoeden. Lastig valt nu in te schatten hoeveel schade dat nu, maar ook in de toekomst zal opleveren. Mogelijk trekt het Rijk de deal in omdat cofinanciering een harde voorwaarde is voor de bijdrage vanuit het Rijk.

Beide gemeenten hebben de gevraagde investering incidenteel uit de reserves gehaald en stellen die jaarlijks, t/m 2024, beschikbaar. Voor 8K is dat € 1,28 miljoen en voor TD € 1,46 miljoen.

Het te verwachten multipliereffect (hieronder nader beschreven), de concrete kansen binnen de begroting voor het Sociaal Domein, de verwachte schade in de relatie met alle betrokken partijen én de uittredingskosten maken dat we niet verwachten dat uittreden tot een besparing leidt. Eerder tot fors extra kosten.

De Regiodeal/Versnellingsagenda vraagt zowel bestuurlijke als ambtelijke inzet, voornamelijk bestaand uit overleg en afstemming (zowel intern als extern).

Kansen Sociaal Domein

Voor het Sociaal Domein (zie ook het format 'Inzet reïntegratiebudget') biedt de Regiodeal/Versnellingsagenda kansen, zowel inhoudelijk als financieel. Twee projecten zijn/worden aangemeld bij de Regiodeal/Versnellingsagenda met in potentie een financiering à € 400.000 in totaal (in onze begroting betreft het een kostenpost à € 250.000). Daarnaast wordt er momenteel aan diverse gezamenlijke initiatieven gewerkt die de arbeidsmarktkansen van de Participatie-doelgroep versterken. In het Sociaal Domein voorziet men totaal € 250.000 voordeel voor Participatietrajecten die worden ondergebracht bij Regiodeal/Versnellingsagenda. Wel moet vermeld worden dat dit incidentele middelen zijn, ter dekking van een structurele bezuiniging.

Kansen voor sectoren Bouw en Metaal, Landbouw en versterken positie als vestigings- en verblijfsgebied

Het project is echter breder dan dit. Het gaat ook over het versterken van onze stuwende sectoren bouw en metaal. Zowel ter stimulans voor innovatie binnen de bedrijven en bedrijfsprocessen, als ook kennisontwikkeling bij de medewerkers. Op die wijze blijft ook in de toekomst een goed potentieel beroepsbevolking aanwezig en de werkgelegenheid behouden.

Een ander spoor is integrale landbouw, waarbij wordt ingespeeld op een gezond evenwicht tussen landbouw en de omgeving (landschap, biodiversiteit en goede bodem).

Tenslotte is er aandacht voor het positioneren van onze regio als een interessante vestigings- en verblijfsgebied (wonen/werken en recreëren).

Het te verwachten effect van uittreden uit de Regiodeal is negatief en wordt afgeraden.

We raamden in eerste aanleg een mogelijk opbrengst per gemeente van € 250.000 per jaar. Dat bedrag brengen we nu, na een integrale afweging, terug naar negatief.

Als de twee gemeenteraden verschillende keuzes maken zal dit effect hebben op de Regiodeal in zijn geheel.

Vervallen budget formuleren beleid historische waardevolle panden

2.29 Karakteristieke panden (keuze college)

Dit betreft het formuleren van en uitvoering geven aan beleid voor de bescherming van karakteristieke/ cultuurhistorisch waardevolle panden. Door hiermee te stoppen worden monumenten minder goed beschermd.

Op dit onderdeel kan bespaard worden door het gereserveerde budget voor beleidsvorming 2021 te laten vervallen en het jaarlijkse budget voor externe advisering te schrappen.

Deze maatregel levert een eenmalige besparing op in het jaar 2021 van € 35.000 en een structurele besparing jaarlijkse besparing van € 5.000 met ingang van 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 5.000 te besparen, met ingang van 2021.

Samenvatting lijn 2 Ruimtelijk Domein

Keuze van het college:

Nr.	P r .	Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
2.1		Fairtrade/Global Goals	€ 0	€ 3.000	€ 3.000	€ 13.000	€ 13.000
2.2		Schrappen evenementenbeleid	€ 0	€ 7.000-	€ 7.000-	€ 32.375	€ 32.375
2.14		Veiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€15.000	€15.000
2.20		Kappen bomen/onderhoud singels	€ 0	€ 0	€ 0	€ 76.250	€ 76.250
2.22		Geen serviceverlening vergunningaanvragen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 7.500	€ 5.000
2.23		Digitaal (administratief) toezicht op naleving van regels en vergunningen	€ 50.000-	€ 0	€ 0	€ 0	€ 61.750
2.26		Afstoten maatschappelijk vastgoed	PM	PM	PM	PM	PM
2.29		Vervallen budget formuleren beleid historische waardevolle panden	€ 0	€ 35.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Totaal			€ 50.000-	€ 31.000	€ 1.000	€ 149.125	€ 208.375

Overige, niet gekozen ombuigingen:

Nr.	P r .	Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
2.3		Minimaliseren inzet op economische zaken, recreatie en toerisme	€ 0	€ 21.000	€ 126.000	€276.0000	€276.000
2.13		Stoppen met inzet op sterke regio EZ	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.500	€ 10.500
2.15		Schrappen centraal aanspreekpunt dorpen coördinatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 16.000	€ 16.000
2.16		Schrappen ambtelijke inzet op coördinatie/advisering FUMO	€ 0	€ 0	€ 0	€ 14.500	€ 14.500
2.17		Algemene bezuiniging op beleidsfuncties Ruimtelijke Ordening, Projecten en Wonen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 98.000	€ 98.000
2.18		Horeca-coördinatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 12.500	€ 12.500
2.21		Maximaal dereguleren evenementenvergunning	€ 0	€ 0	€ 0	€ 17.250	€ 17.250
2.24		Energieloket	€ 0	€ 0	€ 0	€ 26.000	€ 26.000
2.25		Verdergaande digitalisering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2.27		Afzien van ambtelijke ondersteuning Anno en cofinanciering Regiodeal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

1.5.4 Lijn 3 Beheer

Inleiding

De keuzes op het terrein van Beheer zijn niet gemakkelijk. Het is echter een logisch gevolg van eerdere bezuinigingsrondes, waarin al de nodige bezuinigingen zijn doorgevoerd. De ombuigingsvoorstellen Beheer zijn te vatten in de termen bewustwording en een grotere eigen rol voor de burger bij het realiseren van gemeentelijk beleid. Bewustwording in de zin dat scherp wordt neergezet dat een aantal voorzieningen min of meer als vanzelfsprekend zijn ervaren maar dat niet zijn. Nu worden ze heroverwogen vanuit een kritische benadering van kosteneffectiviteit. De grotere eigen rol voor de burger komt tot uitdrukking op twee manieren. Enerzijds door de balans tussen eigen bijdrage en totale kosten van voorzieningen te herzien en anderzijds door burgers op te roepen – ter voorkoming van extra lasten – in het belang van het milieu proactief een iets grotere inspanning te leveren op het gebied van het halen van de landelijke doelstellingen voor afvalscheiding ca.

Maatregelen en hun beoogde effect

Betaald parkeren

3.1. Betaald parkeren

Tot nu toe kan er in onze gemeente gratis geparkeerd worden op de grotere parkeerterreinen in tegenstelling tot meerdere omliggende gemeenten. Het is mogelijk om de parkeerterreinen bij de grotere winkelconcentraties in Burgum, Hurdegaryp en Gytsjerk te voorzien van betaald parkeren.

In alle gevallen zal er eerst geïnvesteerd moeten worden in de installatie van een nader te kiezen parkeersysteem en eventueel benodigd flankerend beleid als blijkt dat op onaanvaardbare wijze naar omliggende straten buiten de zone wordt uitgeweken. Verder vraagt de instandhouding er van structurele uitbreiding van personele capaciteit: beheer en onderhoud en handhaving.

Zonder een goede uitwerking van deze businesscase is niet enigszins gefundeerd iets te zeggen over het maximale financiële effect. Factoren als uitwijkgedrag, parkeerdruk, grootte van de terreinen in relatie tot het aantal te plaatsen parkeerautomaten en tariefstelling (al dan niet gedifferentieerd naar duur en of tijdvakken) zijn hierbij van grote invloed.

De kosten voor het uitwerken van deze businesscase bedragen € 30.000. Per 2022 zou een eventuele parkeerbelasting ingevoerd kunnen worden.

Onderhoud wegen

3.2. Areaalverkleining

In de achterliggende jaren is meermalen bezuinigd op onderhoud(-sniveau) van wegen. Verdere mogelijkheden hiertoe zijn nauwelijks meer voorhanden met inachtneming van het door de CROW geadviseerde minimumniveau. Er zijn wel mogelijkheden om via een areaalverkleining maatregelen te nemen. Zo is het mogelijk om te stoppen met het onderhouden – en daarmee uiteindelijk opruimen – van vrij liggende fietspaden langs de 50 km en 60 km wegen. Landelijke richtlijnen geven aan dat dit tot op zekere hoogte aanvaardbaar is vanuit de gedachte van uniformering van het wegbeeld voor de weggebruiker. Verder is het ook mogelijk om te stoppen met het onderhouden – en daarmee uiteindelijk opruimen – van recreatieve (fiets)paden. Het staat elke lokale overheid vrij hierin keuzes te maken omdat er geen wettelijke grondslag is voor het hebben van recreatieve infrastructurele voorzieningen.

Het (op termijn) buiten gebruik plaatsen van fietspaden en toeristisch recreatieve paden kan een negatief effect hebben op de verkeersveiligheid en de recreatieve mogelijkheden binnen onze gemeente.

Na aftrek van enkele beheersmaatregelen is er een structurele besparing mogelijk van € 110.000 vanaf 2021.

3.3. Verlagen kwaliteitsniveau centrumgebieden

Binnen het wegenonderhoud is er extra budget vrijgemaakt voor het onderhoudsniveau van de centrumgebieden in een aantal dorpen. Het is aanvaardbaar dit niveau terug te brengen naar het lagere algemene onderhoudsniveau. Structurele besparing mogelijk van € 2.000 vanaf 2021.

Onderhoud groen

3.4. Aanpassing onderhoud graskanten (keuze college)

Betreft het verlagen van de frequentie van het bijsnijden van de graskanten langs de verharding van jaarlijks naar één keer per 2 jaar. Dit levert dan wel meer afval op dat opgeruimd moet worden. Structurele besparing mogelijk van € 12.000 vanaf 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 12.000 te besparen, met ingang van 2021

3.5. Aanpassing onderhoud boomspiegels (keuze college)

Het voorstel is om de boomspiegels van de volwassen bomen niet meer te schoffelen. In plaats daarvan wordt 1,5 m2 rond deze bomen niet gemaaid; vergelijkbaar met de bomen in de bermen. Structurele besparing mogelijk van € 24.000 vanaf 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 24.000 te besparen, met ingang van 2021

3.6. Aanpassing onderhoud beeldkwaliteit heestervakken (keuze college)

Betreft het verlagen van het kwaliteitsbeeld van niveau B naar niveau C t.a.v. onkruidverwijdering en overgroei van heesters over de randen van de verharding. Structurele besparing mogelijk van € 12.000 vanaf 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 12.000 te besparen, met ingang van 2021

Huurtarieven sportaccommodaties

De gemeentelijke sportaccommodaties worden tegen betaling verhuurd/ beschikbaar gesteld aan sportverenigingen, scholen en overige gebruikers. De exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties is niet kostendekkend. De huurinkomsten compenseren de totale kosten niet. In die zin ondersteunt de gemeente indirect de sportbeoefenaar. Het verhogen van de huurtarieven heeft tot gevolg dat deze kosten meer worden doorberekend aan de gebruikers. Een uitzondering wordt gemaakt voor het bewegingsonderwijs voor de basisscholen omdat dat rechtstreeks door zal werken op de onderwijsbegroting en dus per saldo niets oplevert. Op het terrein van gezondheid en preventie heeft de maatregel indirect effect doordat er wellicht minder bewogen wordt.

3.8. Aanpassen huurtarieven sportaccommodaties (keuze college)

Een jaarlijkse verhoging van de tarieven over 4 jaar tot in totaal 25% levert structureel € 56.000 op.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 14.000 te besparen in 2021, € 28.000 in 2022, € 42.000 in 2023 en € 56.000 met ingang van 2024.

Verhoging inkomsten zwembaden

Zwembaden worden in veel gemeenten gezien als een maatschappelijke voorziening die niet rendabel te exploiteren is en waar geen wettelijke verplichting voor bestaat om dit in stand te houden. Wij hechten er wel aan dat iedere inwoner van Tytsjerksteradiel zwemveilig kan zijn én daarbij is de beschikbaarheid van een zwembad van groot belang

Er liggen mogelijkheden om de verliesgevende exploitatie te verbeteren door de bezoekers van het bad een hogere entreprijs te berekenen. Dit is vervolgens per bad uitgewerkt.

3.9. De Wetterstins (keuze college)

Het binnenbad de Wetterstins in Burgum is een modern en in zeer goede staat verkerende zwemvoorziening dat door circa 80.000 bezoekers op jaarbasis wordt gebruikt. Enkele jaren geleden is het ingrijpend gerenoveerd. De inkomsten voor entreegelden kunnen worden verhoogd met € 18.000 structureel door de kaartjes te verhogen met respectievelijk € 0,50 voor een los kaartje tot € 2,50 voor een maandabonnement recreatief zwemmen

Het college kiest ervoor om de inkomsten te vergroten met € 18.000 met ingang van 2021.

3.10. De Sawn Doarpen (keuze college)

Het buitenbad De Sawn Doarpen in Gytsjerk is een redelijk traditioneel buitenbad. Het bad is qua bezoekersaantallen weersafhankelijk en deze variëren dan ook tussen 33.000 en 47.000 per jaar. De leeftijd van het bad brengt met zich mee dat er met enige regelmaat (groot)onderhoud moet worden gepleegd. Enerzijds omdat het technisch noodzakelijk is, maar ook om te blijven voldoen aan wettelijke eisen.

De inkomsten voor entreegelden kunnen worden verhoogd met € 11.000 structureel door de kaartjes te verhogen met respectievelijk € 0,50 voor een los kaartje tot € 10,- voor een gezinsabonnement. Overigens zijn de tarieven van de Sawn Doarpen momenteel al redelijk marktconform.

Het college kiest ervoor om de inkomsten te vergroten met € 11.000 met ingang van 2021.

Afval

De gemeente heeft naast een wettelijke inzamelplicht bepaalde vrijheidsgraden qua invulling van afvalinzameling. Vorig jaar is in dit kader het grondstoffenbeleidsplan vastgesteld. Met de onderstaande voorgestelde maatregelen komen een aantal ambities uit het

grondstoffenbeleidsplan te vervallen en wordt het ontoereikend geacht om de door de landelijke politiek vastgestelde VANG-doestellingen te behalen.

3.11. Verminderen openstelling milieustraat en composteerterrein (keuze college)

Naar aanleiding van het grondstoffenbeleidsplan is een verruiming van de openingstijden doorgevoerd. Doel daarvan is om een betere balans te creëren tussen een lagere ophaalfrequentie van huisvuil en een ruimere mogelijkheid om afval op de inzamelingsacties te brengen. Het is mogelijk om deze verruiming gedeeltelijk terug te draaien. Daarmee wordt de dienstverlening richting inwoners verminderd met betrekking tot het kunnen wegbrengen van afval. De mogelijke structurele besparing is € 106.000 ingaande per 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 53.000 te besparen, met ingang van 2021

3.12. Geen werving afvalcoach (keuze college)

In het grondstoffenbeleidsplan is ook de inzet van een afvalcoach (1fte) opgenomen. In plaats van externe werving is het ook mogelijk om de invulling door eigen, al in dienst zijnde, medewerkers de beoogde taken voor de afvalcoach te laten uitvoeren. De mogelijke structurele besparing is € 53.000 ingaande per 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 53.000 te besparen, met ingang van 2021. Omdat de afvalstoffenheffing een gesloten, kostendekkend systeem is, wordt ervoor gekozen om deze besparing via een gedeeltelijke doorberekening van de BTW in te boeken (zie ombuiging 4.2).

3.13. Stoppen inzameling mest (keuze college)

Op het composteerterrein is het mogelijk voor inwoners om mest weg te brengen. Mede naar aanleiding van audits door de FUMO op het composteerterrein is gebleken dat het beter is om geen mest meer in te zamelen in combinatie met het composteerproces. De structurele mogelijke besparing is € 10.000 ingaande per 2021.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 10.000 te besparen, met ingang van 2021. Omdat de afvalstoffenheffing een gesloten, kostendekkend systeem is, wordt ervoor gekozen om deze besparing via een gedeeltelijke doorberekening van de BTW in te boeken (zie ombuiging 4.2).

3.14. Afvoercontainers in eigen beheer i.r.t. vervanging bedrijfsmiddel

Het is mogelijk om bij de reeds geplande vervanging van vrachtauto's voor een model te kiezen dat geschikt is voor het vervoeren van afvalcontainers. Daardoor hoeft er minder werk aan Omrin uitbesteed te worden. Dit kan extra investeringskosten met zich meebrengen. Mogelijk dienen chauffeurs ook een opleiding te volgen. De mogelijke structurele besparing is € 20.000 ingaande per 2021.

3.15. Besparing op inzet ondergrondse containers (keuze college)

Vanuit het grondstoffenbeleidsplan is het gepland om extra ondergrondse afvalcontainers aan te schaffen en te plaatsen. Door opnieuw de beoogde locaties te bekijken kan het gepland aantal ondergrondse containers naar beneden worden bijgesteld. De mogelijke incidentele besparing is € 40.000 in 2021 en structureel € 10.000 ingaande per 2022.

Het college kiest ervoor om hierop eenmalig voor € 40.000 te besparen in 2021 en voor € 10.000 ingaande 2022. Omdat de afvalstoffenheffing een gesloten, kostendekkend systeem is, wordt ervoor gekozen om deze besparing via een gedeeltelijke doorberekening van de BTW in te boeken (zie ombuiging 4.2).

Samenvatting lijn 3 Beheer

Keuze van het college:

Nr.	Pr.	Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
3.4	5	Aanpassing onderhoud graskanten	€ 0	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
3.5	5	Aanpassing onderhoud boomspiegels	€ 0	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
3.6	5	Aanpassing onderhoud beeldkwaliteit heestervakken	€ 0	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
3.8	5	Huurtarieven sportaccommodaties kostendekkender maken	€ 0	€ 14.000	€ 28.000	€ 42.000	€ 56.000
3.9	5	Zwembad de Wetterstins prijzen verhogen	€ 0	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000
3.10	5	Zwembad de Sawn Doarpen prijzen verhogen	€ 0	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000
3.11	7	Verminderen openstelling milieustraat en composteerterrein	€ 0	€ 53.000	€ 53.000	€ 53.000	€ 53.000
3.12	7	Geen werving afvalcoach	€ 0	€ 53.000	€ 53.000	€ 53.000	€ 53.000
3.13	7	Stoppen inzameling mest	€ 0	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
3.15	7	Besparing op inzet ondergrondse containers	€ 0	€ 40.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totaal			€ 0	€ 247.000	€ 231.000	€ 245.000	€ 259.000

Overige, niet gekozen ombuigingen:

Nr.	Pr.	Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
3.1	3	Betaald parkeren	PM	PM	PM	PM	PM
3.2	3	Areaalverkleining	€ 0	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000
3.3	3	Verlagen kwaliteitsniveau centrumgebieden	€ 0	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
3.7	5	Huurtarieven sportaccommodaties verhogen	PM	PM	PM	PM	PM
3.14	7	Afvoercontainers in eigen beheer i.r.t. vervanging bedrijfsmiddel	€ 0	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
3.16	5	Onderzoek centralisatie sportvoorzieningen	€ 25.000	PM	PM	PM	PM

1.5.5 Lijn 4 Verhogen inkomsten

Inleiding

Om de voorzieningen maximaal in stand te kunnen houden, verhogen we de inkomsten door meer middelen te vragen van de inwoner. Dit kan deels generiek en deels volgens het principe 'de gebruiker betaalt'. In de onderstaande verhoging van de tarieven en leges is een inschatting gemaakt van de kosten die direct samenhangen met de uitvoering. Indirecte kosten zijn niet doorberekend.

Maatregelen en hun beoogde effect

Verhogen tarieven OZB

4.1 Verhogen tarieven OZB (keuze college)

De gemeenteraad kan voor een eerstvolgend jaar de te hanteren tarieven voor OZB op woningen en niet woningen vaststellen bij raadsbesluit. Door verhoging van de OZB-tarieven kunnen de inkomsten worden verhoogd in een zelf te bepalen omvang en tempo voor de eerstvolgende jaren. Met betrekking tot de OZB-tarieven is er geen beperking. De zogenoemde macronorm die gold op de OZB in totaliteit voor alle gemeenten is per 2020 afgeschaft.

Het verhogen van het tarief met 1% leidt tot een meeropbrengst van € 55.000 per jaar op woningen en € 23.000 per jaar op niet-woningen. Het direct genereren van hogere inkomsten voor de gemeente leidt tot hogere lasten voor woningeigenaren en voor gebruikers en eigenaren van niet-woningen. Mogelijk leidt dit tot een beperkte toename van het aantal kwijtscheldingen.

Het realiseren van een structurele meeropbrengst van € 780.000 staat bij een gelijkblijvende WOZ-waarde gelijk aan een tariefsverhoging van 10%. Indien de gemiddelde WOZ-waarde stijgt, zoals dat de afgelopen jaren het geval was, dan daalt het OZB-tarief. Een stapsgewijze verhoging vanaf 2021 met telkens 2,5% extra levert de volgende meeropbrengsten op: 2021: € 195.000, 2022: € 390.000, 2023: € 585.000, 2024: € 780.000. Afhankelijk van de helderheid die het Rijk gaat bieden over de structurele financiering van gemeenten, kan dit per jaar heroverwogen worden.

Het college kiest voor een verhoging van de opbrengst van de OZB van € 195.000 in 2021, € 390.000 in 2022, € 585.000 en € 780.000 in 2024.

BTW-component meerekenen bij riool- en afvalstoffenheffing

4.2 BTW-component meerekenen bij riool- en afvalstoffenheffing (keuze college)

Op grond van wettelijke bepalingen is het toegestaan om bij de bepaling van de kostendekkende tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing ook de BTW-kosten mee te nemen in de kostenberekening. In Tytsjerksteradiel is dat tot op heden niet toegepast in tegenstelling tot andere gemeenten waaronder partnergemeente Achtkarspelen. Door deze optie nu ook voor Tytsjerksteradiel toe te passen ontstaat er voor de gemeentebegroting een grotere inkomstenstroom door een wijziging in de kostenberekeningssystematiek die de basis is voor jaarlijks vast te stellen tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing.

Deze verhoging betekent wel een verhoging van de belastingdruk voor inwoners, bedrijven en instellingen. Mogelijk leidt dit tot een beperkte toename op het aantal kwijtscheldingen. De maximale verhoging van het tarief leidt tot een structurele meeropbrengst van € 650.000.

Het college kiest ervoor om vanaf 2021 de BTW-component gedeeltelijk mee te nemen in de tarieven, zodanig dat de besparingen van de ombuigingen 3.11, 3.12, 3.13 en 3.15 kunnen worden ingeboekt.

Verhogen leges en tarieven

4.3 Evenementenvergunningen

Voor het behandelen van een evenementenvergunning worden leges geheven. Het tarief hiervoor is niet kostendekkend. Als de tarieven worden verhoogd naar een kostendekkend niveau, uitgaande van alleen de directe kosten, dan levert dit structureel tot een meeropbrengst van € 16.100 per jaar ingaande per 2022.

4.4 Kapvergunningen

Voor het behandelen van een kapvergunning worden op dit moment geen leges geheven. Als ervoor wordt gekozen om wel leges te heffen op een kostendekkend niveau, uitgaande van alleen de directe kosten, dan levert dit structureel tot een meeropbrengst van € 40.000 per jaar ingaande per 2022.

4.5 Kostendekkende leges Ruimtelijke Ordening (keuze college)

Binnen Ruimtelijke Ordening worden WABO aanvragen, bestemmingsplan wijzigingen etc. behandeld. Hierover dient de aanvrager leges te betalen. De huidige tarieven hiervoor zijn niet kostendekkend. Als de tarieven worden verhoogd naar een kostendekkend niveau, uitgaande van alleen de directe kosten, dan levert dit structureel tot een meeropbrengst van € 98.000 per jaar ingaande per 2022.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 98.000 te besparen, met ingang van 2022

Nieuwe inkomsten genereren

4.6 Woonforensenbelasting

Woonforensenbelasting is een algemene belasting die een gemeente kan heffen. De belastingsoort kan worden opgelegd aan personen die, zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben, meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben voor zichzelf of voor hun gezin. De aanslag wordt opgelegd aan degene die de gemeubileerde woning tot zijn beschikking heeft. De insteek van deze belasting is om de voordelen, die door de redelijk structurele aanwezigheid worden genoten van de gemeentelijke voorzieningen, financieel worden gecompenseerd.

Het optuigen van een woonforensenbelasting vraagt extra ambtelijke capaciteit op het gebied van controletaken en behandeling van bezwaarschriften.

Alleen de verblijfslocaties waarover momenteel nog geen toeristenbelasting wordt geheven komen in aanmerking voor het heffen van woonforensenbelasting. Na aftrek van de extra ambtelijke capaciteit zal, op basis van een aantal inschattingen, de structurele meeropbrengst € 15.100 bedragen ingaande per 2022.

4.8 Terrassenbelasting

Terrassen vormen onderdeel van de drank en horeca/exploitatievergunning waardoor een aparte toerekening in kosten praktisch niet haalbaar is. Voor het behandelen van een drank en horeca/exploitatievergunning worden leges geheven. Het tarief hiervoor is niet kostendekkend. Als de tarieven worden verhoogd naar een kostendekkend niveau, uitgaande van alleen de directe kosten, dan levert dit structureel tot een meeropbrengst van € 5.250 per jaar ingaande per 2022.

Onderzoek

4.9 Onderzoek naar meer kostendekkendheid leges en tarieven

Zoals in de inleiding genoemd zijn bovenstaande ombuigingsopties berekend o.b.v. inschatting van de direct aan het product gekoppelde kosten. Echter vragen deze ombuigingsopties nader onderzoek en een eenduidige werkwijze als het gaat om het berekenen van de mate van kostendekkendheid van alle leges en tarieven. Het uitvoeren van een eenmalig onderzoek met een breed advies over het berekenen en in beeld brengen van de kostendekkende leges en tarieven en het vervolgens implementeren hiervan in een webbased applicatie brengt kosten met zich mee. Incidenteel zijn deze kosten maximaal € 10.000 in totaal, € 5.000 per gemeente in

2021. De structurele licentiekosten voor deze applicatie waarmee jaarlijks de mate van kostendekkendheid van tarieven kunnen worden berekend zijn € 10.000 per jaar zijnde € 5.000 per gemeente vanaf 2021.

Samenvatting lijn 4 Inkomsten verhogen

Keuze van het college:

Nr.	Pr	Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
4.1	0	Verhogen opbrengst OZB	€ 0	€ 195.000	€ 390.000	€ 585.000	€ 780.000
4.2	7	BTW-component meerekenen bij riool- en afvalstoffenheffing	Wordt ingezet om 3.11, 3.12, 3.13 en 3.15 te realiseren				
4.5	8	Meer kostendekkende tarieven leges Ruimtelijke Ordering	€ 0	€ 0	€ 98.000	€ 98.000	€ 98.000
4.9	0	Onderzoek naar mate van kostendekkendheid leges en tarieven	€ 5.000-	€ 5.000-	€ 5.000-	€ 5.000-	€ 5.000-
Totaal			€ 5.000-	€ 190.000	€ 483.000	€ 678.000	€ 873.000

Overige, niet gekozen ombuigingen:

Nr.	Pr	Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
4.3	0	Evenementenvergunningen	€ 0	€ 16.100	€ 16.100	€ 16.100	€ 16.100
4.4	5	Kapvergunningen	€ 0	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
4.6	3	Woonforensenbelasting	€ 0	€ 15.100	€ 15.100	€ 15.100	€ 15.100
4.8	0	Terrassenbelasting	€ 0	€ 5.250	€ 5.250	€ 5.250	€ 5.250

1.5.6 Lijn 5 Drie scenario's voor samenwerking

Inleiding

De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben in 2015 de GR Werkmaatschappij 8ktd opgericht. Een belangrijke eerste stap in de samenwerking. Begin 2019 is een belangrijke vervolgstap gezet met “*samen tenzij*”. Hierbij zijn – met uitzondering van de beheeractiviteiten – alle beleid en uitvoeringsterreinen ondergebracht in de GR WM 8ktd.

In de afgelopen jaren is ambtelijk en bestuurlijk diverse malen gesproken over de gekozen structuur en doorontwikkeling van de samenwerking tot een efficiënte organisatie.

De gekozen opzet is wezenlijk anders dan bij de meeste andere samenwerkende gemeenten. Fusiegemeenten ontwikkelen veelal een nieuwe organisatie en krijgen hiervoor een significante rijksbijdrage in het kader van de Wet Algemene Regels Herindeling. Met deze middelen kunnen zij bijvoorbeeld tijdelijk extra formatie inhuren om de bedrijfsvoering van de nieuwe organisatie in te richten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het harmoniseren en optimaliseren van processen.

In de opzet van de GR WM 8ktd zijn dit activiteiten die door de organisatie zelf verricht moeten worden en ook door de gemeenten zelf bekostigd moeten worden. De ervaring leert dat het hierdoor meer tijd kost om de processen te harmoniseren en optimaliseren. Hier is een wereld te winnen om het samen, tenzij echt goed vorm te geven.

Nu beide organisaties wederom voor een belangrijke financiële ombuigingsoperatie staan is er een uitwerking gemaakt van 3 scenario's van verdergaande intensivering van de samenwerking:

1. Intensiveren huidige samenwerking in samenhang met efficiëntere bedrijfsvoering
2. Intensiveren samenwerking op 1 locatie
3. Bestuurlijke fusie.

Aangezien er tijdens de behandeling van de kadernota op 2 juli geen duidelijke wens is uitgesproken tot uitwerking van het scenario van fusie, treft u in deze paragraaf een uitgebreide uitwerking van de scenario's 1 en 2 aan. Scenario 3 wordt onderstaand kort toegelicht. Beide colleges hebben wel conform de aangenomen motie in Tytsjerksteradiel besloten tot een gezamenlijke evaluatie van de samenwerking, waarvan de opdracht einde van dit jaar in de raad aan de orde is.

De mogelijke structurele besparing die met een bestuurlijke herindeling bereikt zou kunnen worden is niet nader doorgerekend. Een bestuurlijke fusie levert namelijk op diverse gebieden besparingen op, namelijk: één gemeenteraad, één college, één gemeentesecretaris, één griffie, één bestuurssecretariaat en één bestuursadviseur. Daarnaast levert het de organisatie efficiency op. Er is nog maar één organisatie die ondersteuning en advisering vraagt i.p.v. drie organisaties. Dat betekent, één P&C cyclus, één besluitvormingsprocedure, geen AB/DB met bijbehorende procedures, processen en advisering, minder ambtelijke en bestuurlijke afstemming, geen diversiteit meer in beleid en processen en geen onderlinge verrekeningen of fiscale vraagstukken meer. Op werkgebied zorgt dit voor een verlichting van de werkdruk en een efficiency- en kwaliteitsslag wat ten goede komt aan de werksfeer.

Naast een besparing op basis van het bovenstaande, zijn er ook negatieve financiële effecten. Een bestuurlijke fusie zorgt namelijk voor een lagere algemene uitkering. Wat het uiteindelijke financiële plaatje van een bestuurlijke fusie is verdient nog nader onderzoek aan de hand van bijvoorbeeld een herindelingscan.

De gemeenten worden via een incidentele rijksvergoeding, ook wel bekend als de Arhi- gelden (Wet algemene regels herindeling), gecompenseerd voor alle incidentele kosten/investeringen die voortvloeien uit een herindeling. Hiermee kan een kwaliteitsslag gemaakt worden binnen de organisatie en kunnen eenmalige personele kosten/afvloeiingskosten worden gedekt.

Maatregelen en hun beoogde effect

Intensiveren huidige samenwerking in samenhang met efficiëntere bedrijfsvoering

5.1 Harmoniseren van beleid en uitvoering, optimaliseren van processen (keuze college)

Met het intensiveren van de samenwerking streven we naar een effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering en optimale dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers tegen lagere kosten. Om dit te bereiken is het harmoniseren van beleid en uitvoering en het optimaliseren van onze processen van wezenlijk belang. We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

Strategische uitgangspunten

- Maximaliseren van harmonisatie in beleid en uitvoering
- Processen zijn/worden geharmoniseerd
- Beleid en processen zijn/worden doorlopend geoptimaliseerd
 - Effectief
 - Efficiënt (waarbij ook samenwerking met andere gemeenten / partijen in ogenschouw wordt genomen)
 - Doelgroepbewust
 - Klantgericht
 - Kostenbewust
 - Meetbaar, volgbaar en controleerbaar (interne controle, horizontaal toezicht e.d.)
- Maximaal digitaliseren (van analoog naar digitaal, automatisering, robotisering, kunstmatige intelligentie e.d.)
- Maximaliseren online dienstverlening (digitaal waar kan, persoonlijk waar moet)
- We streven naar (maximale) deregulering, in- en extern
- We werken vanuit vertrouwen (intern en extern) binnen de geldende (wettelijke) kaders
- Standaardisatie is het uitgangspunt tenzij de situatie om maatwerk vraagt
- We maken maximaal gebruik van beschikbare data, dit draagt o.a. bij aan een betere dienstverlening en een efficiëntere bedrijfsvoering
- We werken tijd-/plaatsonafhankelijk (m.b.v. mobiele devices zoals laptop, mobiele telefoon, tablet etc.)
- De werkgever spant zich maximaal in om gedwongen ontslag te voorkomen (conform CAO en Sociaal Statuut); dit vergt een grote flexibiliteit van de organisatie en onze medewerkers ten aanzien van hun inzetbaarheid.

Tactische uitgangspunten:

Naast de strategische worden onder andere de volgende tactische uitgangspunten gehanteerd:

- Stimuleren directe online betaling (norm), contante betalingen faciliteren als vangnet (uitzondering)
- We werken zoveel mogelijk op afspraak (digitaal waar kan, persoonlijk waar moet)
- Administratie maximaal geautomatiseerd en eenduidig naar vorm en plaats
- Plaatsonafhankelijk werken – gerelateerd aan de werkprocessen – er wordt bekeken wat de optimale plek is om het werk te verrichten (dit betekent ook dat we meer digitale overlegvormen zullen gebruiken en streven naar een optimaal evenwicht tussen digitale en fysieke ontmoeting)

- We werken veilig (binnen de geldende (wettelijke) kaders op het gebied van privacy, informatieveiligheid en ARBO). Onze visie is dat we als een moderne, transparante, innovatieve en professionele organisatie inspelen op de behoefte van de mienskip en van elkaar. Door te anticiperen op de ontwikkelingen om ons heen kunnen we nagaan op welke wijze we binnen die context onze dienstverlening aan de mienskip kunnen optimaliseren en de kosten hiervan zo laag mogelijk kunnen houden. Ten behoeve van een optimale dienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten, zijn er diverse redenen om in de organisatie met processen aan de slag te gaan, te weten:
- (nieuwe) wetten en regels: omgevingswet, interne controle, archiefwet, wet open overheid, etc.
- Digitalisering, automatisering, robotisering: processen KCC, DigiD, omgevingswet
- Harmonisatie van processen en werkprocessen voor een efficiëntere samenwerking
- Data-gedreven werken: steeds vaker verplichting tot bijhouden registraties; mogelijkheden tot sturen en voorspellen
- Financieel: de financiële situatie van gemeenten maakt het nodig om processen efficiënter in te richten, risico's beter en sneller te herkennen en deze tijdig te beheersen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor de procesoptimalisatie wordt een projectgroep gestart, bestaande uit diverse disciplines als I&A, Financiën & Control, Dienstverlening en expertise op het gebied van procesmanagement. Deze projectgroep borgt voortgang, prioritering en integraliteit van de uitvoering. Uitgangspunten bij de optimalisering zijn onder meer maximaal digitaliseren en standaardiseren, maximaal online dienstverlening, maximale deregulering en werken vanuit vertrouwen binnen de geldende (wettelijke) kaders.

Wat is het resultaat?

Procesoptimalisatie leidt tot:

- hogere kwaliteit: **binnen afgesproken termijn in 1 x goed**
- lagere kosten: **minder verspilling in de vorm van wachttijden, overbodige controle, etc.**
- betere beheersing van risico's: **minder onaangename verrassingen**
- grotere transparantie: **digitaal inzichtelijke processen**

Wat is het effect?

Procesoptimalisatie leidt tot een efficiëntere en effectievere uitvoering door onze organisatie en draagt bij om de werkdruk in de organisatie op een aanvaardbaar niveau te krijgen. Daarmee zal dit niet meteen tot netto financiële effecten leiden, maar wel tot veel efficiënter werken en lager ziekteverzuim. De inschatting is dat op basis van optimalisatie van geïdentificeerde processen over 4 jaar een reductie in benodigd personeel mogelijk is.

Een stapsgewijze reductie vanaf 2021 levert de volgende, oplopende besparingen op: 2021: € 48.000, 2022: € 96.000, 2023: € 226.000, 2024: € 539.000. Uiteindelijk zal er vanaf 2026 sprake zijn van een structurele besparing van 13,7 FTE. Dit levert € 959.000 op.

Dit betreffen de totaalbedragen voor Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen.

De verwachte kosten die gemoeid zijn met procesoptimalisatie ramen we voor 2021 en 2022 voorlopig op € 400.000 per jaar, zijnde jaarlijks € 200.000 per gemeente gedurende 2 jaren. Uit tijdige evaluatie dient te blijken in hoeverre deze budgetten toereikend zijn in relatie tot beoogde doelstellingen. Dit zijn de kosten voor inhuur van externe expertise en vervanging van in de projectgroep in te zetten eigen medewerkers voor beide gemeenten gezamenlijk.

De kosten voor digitalisering zijn nog niet volledig in beeld en worden t.z.t. separaat aan college en raad voorgelegd. Voor een deel kunnen deze kosten gedekt worden uit de reeds bestaande middelen voor vervangingsinvesteringen. Er zullen ook aanvullende middelen nodig zijn om de ambities waar te maken en up to date te blijven op gebied van digitalisering.

5.2 Samenvoegen clusters Beheer Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (keuze college)

Naar aanleiding van het rapport ‘Kiezen voor succes’, opgesteld door AEF in 2018, is het grootste gedeelte van de ambtelijke organisatie samengevoegd in de Werkmaatschappij 8KTD. De clusters beheer van beide gemeenten zijn toen niet samengevoegd. In het onderzoek destijds is alleen geconcludeerd dat het behouden van de twee afzonderlijke afdelingen binnen de gemeente geen ‘dubbeling’ in de uitvoering opleverde en derhalve prima lokaal georganiseerd kon blijven.

In lijn met de genoemde uitgangspunten onder 5.1 zoals het verder harmoniseren van onze werkprocessen en het uniformeren van onze organisatie is het echter passend om een volgende stap in de (ambtelijke) samenwerking te zetten naar een ambtelijke fusie waardoor ook de afdelingen Beheer van de beide gemeenten samen worden gevoegd.

Daarbij is het nodig om een stip op de horizon te zetten. Hoe willen we het beheer van de openbare ruimte georganiseerd hebben? Welk organisatiemodel willen we daarvoor hanteren? Hoe organiseren we het werk, de financiële verantwoording, de inkoop en de span of control? Heel belangrijk daarbij is het goed meenemen van de medewerkers binnen de clusters en daar de tijd voor te nemen.

We stellen voor om een onderzoek te doen naar de samenvoeging van de clusters Beheer en welke impact en consequenties dat heeft. Onderdeel van het onderzoek moet zijn of het voordeel heeft het personeel van beide clusters alvast onder te brengen in de WM opdat er wellicht administratieve kostenvoordelen ontstaan, waarbij later o.b.v. onderzoek keuzes worden gemaakt ten aanzien van een functionele samenvoeging. Hierbij moet eerst worden gekeken naar hoe beide clusters Beheer hun werkzaamheden nu hebben georganiseerd en of hierin verbeteringen kunnen worden doorgevoerd. Vervolgens moeten er keuzes worden gemaakt hoe het beheer het beste kan worden georganiseerd, bijvoorbeeld d.m.v. businesscases. Uitgangspunten daarvoor zijn de 4 k's (kosten, kwetsbaarheid, kwaliteit en klantgerichtheid). Om goed objectief te kunnen adviseren stellen wij voor om dit met behulp van een externe partij te onderzoeken. Inschatting is dat een dergelijk onderzoek voor de zomer van 2021 kan worden afgerond.

Na besluitvorming in de colleges kunnen, afhankelijk van het besluit, verdere acties worden gezet om de beide clusters Beheer samen te voegen. Hiervoor zal dan ook een plan geschreven moeten worden waarin wederom aandacht is voor het goed meenemen van het personeel.

Duidelijk is wel dat een dergelijk proces zorgvuldig uitgevoerd moet worden en tijd zal vragen waardoor de inschatting is dat een feitelijke samenvoeging van de cluster Beheer niet op korte termijn gerealiseerd zal kunnen worden. Het effect zit meer in het (wellicht) veranderen van werkwijze en dat het personeel anders georganiseerd zal worden. Mogelijk kan er op divers gebied efficiency worden behaald, bijvoorbeeld als het gaat om inkoop, inzet bedrijfsmiddelen of het organiseren van het werk. Uitgangspunt is dat een samenvoeging van de clusters Beheer efficiency voordelen zal opleveren ten aanzien van (een aantal van) de 4 k's. Dit kan zijn op het gebied van personeelskosten en/of op het terrein van materiële budgetten.

Incidentele kosten voor het onderzoek bedragen € 30.000 per gemeente in 2021. Om het onderzoek naar de samenvoeging van de clusters Beheer uit te kunnen voeren is het voorwaardelijk dat beide gemeenten hiermee instemmen. Het inschatten van de exacte omvang van de voordelen is nog lastig doordat dit mede afhangt van een aantal nog te maken bestuurlijke keuzes. Deze kunnen dan ook pas worden ingeboekt als daar meer duidelijkheid over is

Het college kiest voor een eenmalige investering van € 30.000 om het onderzoek op te starten .

Intensiveren samenwerking op 1 locatie

5.3 Centrale huisvestering

Met het intensiveren van de samenwerking streven we naar een effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering en optimale dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers tegen lagere kosten. Eén van de mogelijkheden is het intensiveren van de samenwerking op één locatie (één gemeentehuis).

De organisatie streeft naar het maximaliseren van harmonisatie in beleid en uitvoering en maakt de komende jaren werk van procesoptimalisatie. Onderdeel hiervan is het vergaand digitaliseren van onze processen en het resultaatgericht maken van onze organisatie. Met behulp van adequate ICT-voorzieningen is het mogelijk om tijd- en plaatsonafhankelijk te kunnen werken. Gerelateerd aan de werkprocessen wordt bezien wat de optimale plek is om het werk te verrichten. Hierbij zullen wij de digitale mogelijkheden optimaal gebruiken en brengen we een optimaal evenwicht aan tussen digitale en fysieke ontmoeting.

In de doorontwikkeling van de organisatie speelt samenwerken een belangrijke rol en is ontmoeting nodig om die samenwerking gestalte te geven. We verwachten dat de behoefte aan kantoorwerkplekken afneemt en dat er meer behoefte zal bestaan aan ruimten voor overleg, afstemming, inspiratie, uitwisselen van ideeën en het werken aan projecten, programma's en opgaven uit de mienskip.

Door de combinatie van het werken en ontmoeten op kantoor, werken vanuit huis en werken op locatie, is efficiency te halen op de huisvesting. De ambtelijke organisatie heeft daardoor minder m² kantoorruimte nodig. In 2019 is extern onderzoek gedaan naar het gebruik en de inrichting van onze gemeentehuizen. Het onderzoeksrapport meldt dat beide gemeentehuizen vrijwel even groot zijn en momenteel beschikken over een vergelijkbaar aantal werkplekken. Ook het aantal fte dat is toegewezen aan de locatie is vergelijkbaar. In beide panden zijn balieplekken aanwezig.

In beide gebouwen is ruime onderbezetting zowel qua arbo-werkplekken, flexplekken en aantal m². Dit biedt mogelijkheden om medewerkers van Burgum naar Buitenpost te huisvesten of andersom. Verder blijkt dat het aantal m² per werkplek en per fte op beide locaties ruim hoger is dan de Nederlandse markt (circa 20%). Ook ligt de werkplekratio in beide gemeentehuizen ruim hoger (circa 30%) dan het kantorengemiddelde 0,9 werkplek per fte. De gemiddelde bezetting van beide gemeentehuizen is relatief laag te noemen. Door de beschikbare ruimte beter te benutten hebben we in 2020 twee gebiedsteams Sociaal Domein intern kunnen huisvesten.

Met een efficiëntere indeling en door te gaan werken met een flexfactor (50%) is het haalbaar om de gehele ambtelijke organisatie te huisvesten op één locatie. Dit vergt wel een investering op werkplekken en een verbouwing van de werkomgeving. Mogelijk is het noodzakelijk om een aantal vierkante meters bij te bouwen.

Er is een aantal wettelijke gemeentelijke activiteiten, waarvan is onderzocht of deze activiteiten persé op een gemeentehuis moeten worden uitgevoerd. Het gaat hierbij onder andere om de bewaarplaats registers Burgerlijke Stand, het voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen, het houden van hoorzittingen, het aanvragen en uitgeven van reisdocumenten en rijbewijzen, het ter inzage liggen van stukken van Bouwen en Wonen en het houden van vergaderingen door Raad en College en de bewaarplaats van het archief. Geen van deze activiteiten hoeft specifiek uitgevoerd te worden in de huidige gemeentekantoren. Een aantal activiteiten moet wel plaatsvinden binnen de eigen gemeentegrenzen; hierbij kan er een andere locatie binnen de gemeentegrenzen aangewezen worden als ‘huis der gemeente’ en zo fungeren als gemeentehuis. Voor sommige activiteiten voldoet een ander gebouw, zonder dat dit specifiek benoemd wordt als ‘huis der gemeente’, zolang het zich maar binnen de gemeentegrenzen bevindt. Voor een aantal activiteiten gelden deze gemeentegrenzen niet; deze mogen dus ook buiten de eigen gemeentegrenzen plaatsvinden. Daarbij geldt, dat waar de activiteiten op het gemeentehuis plaats moeten vinden, dat gemeentehuis niet persé in de eigen gemeente hoeft te staan. Concluderend is de uitvoer van de wettelijke gemeentelijke taken niet gebonden aan de plaats van de huidige gemeentehuizen en staat het de uitvoer van de verschillende scenario's niet in de weg.

Uitgangspunten

Huisvesting van de ambtelijke organisatie op één locatie wordt uitgewerkt voor zowel het gemeentehuis in Buitenpost als in Burgum. Echter is er daarbij wel sprake van behoud van een bestuurs- en publiekscentrum (en mogelijk het archief) per gemeente. In de praktijk levert dat een aantal verschillende scenario's op, namelijk:

- *Centrale huisvesting Buitenpost, deels afstoten Burgum*
Dit betekent dat het gemeentehuis in Burgum alleen nog wordt voorzien van een bestuurs- en publiekscentrum (en mogelijk het archief). Het huidige kantoorcentrum kan daarbij mogelijk worden afgestoten (sloop, verkoop of verhuur).
- *Centrale huisvesting Burgum, deels afstoten Buitenpost*
Dit betekent dat het gemeentehuis in Buitenpost alleen nog wordt voorzien van een bestuurs- en publiekscentrum (en mogelijk het archief). Het huidige kantoorcentrum kan daarbij mogelijk worden afgestoten (sloop, verkoop of verhuur).

In de financiële uitwerkingen van de scenario's is bij benadering rekening gehouden met de gevolgen op het gebied van gebouwenbeheer, facilitair, ICT en arbo-technische aspecten. Voor een toelichting op de gehanteerde uitgangspunten hierbij verwijzen we naar de bijlage.

Voor beide gemeentehuizen is onderzoek gestart naar de eventuele verkoopwaarde, courantheid, geografische ligging, mede in relatie tot het vinden en behouden van personeel en het best mogelijke gebruik.

Financiën

Als de keuze wordt gemaakt om naar één kantoorpand te gaan, komen alle incidentele voor- en nadelen voor rekening van de latende gemeente, de structurele voordelen (evenals de structurele baten/lasten) dienen ten gunste van beide gemeenten te komen. Met inachtneming van de bovenstaande uitgangspunten is de financiële vertaling gemaakt van de beschreven scenario's te weten centrale huisvesting in Buitenpost of centrale huisvesting in Burgum. Hierbij zijn ook de deelscenario's voor het afslanken van het latende gebouw meegenomen. Oftewel; als de centrale huisvesting in Buitenpost komt, dan is het mogelijk om het gemeentehuis in Burgum te slopen, te verkopen of te verhuren. De onderstaande bedragen geven daarbij weer wat het besparende effect zal zijn.

- *Centrale huisvesting Buitenpost, deels afstoten Burgum*

Het scenario met een centrale huisvesting in Buitenpost levert een mogelijke structurele besparing op tussen minimaal € 400.000 tot maximaal € 450.000 per jaar. Deze besparing komt ten gunste van de beide gemeenten, zijnde € 200.000 tot € 225.000 per gemeente.

- *Centrale huisvesting Burgum, deels afstoten Buitenpost*

Het scenario met een centrale huisvesting in Burgum levert een mogelijke structurele besparing op tussen minimaal € 300.000 tot maximaal € 400.000 per jaar. Deze besparing komt ten gunste van de beide gemeenten, zijnde € 150.000 tot € 200.000 per gemeente.

Beide mogelijke besparingen zijn gebaseerd op de huidige inventarisatie. Daarbij zijn uitgangspunten gehanteerd die mogelijk aan verandering onderhevig zijn n.a.v. de marktconsultatie naar de eventuele verkoopwaarde, courantheid en het best mogelijke gebruik van beide gemeentehuizen.

Kaders rondom personele aspecten ombuigingen

5.4 Frictie (keuze college)

Vanuit de ombuigingslijnen komen diverse voorstellen die op termijn moeten leiden tot het reduceren van de formatie. Enerzijds vloeit dit voort uit het maken van keuzes in taken en inhoud van ons werk, anderzijds willen we dit bereiken door onze organisatie efficiënter in te richten door onze processen te optimaliseren. Bij medewerkers van wie de functie vervalt als gevolg hiervan, zal sprake zijn van boventalligheid. Als uitgangspunt geldt hierbij dat de werkgever zich maximaal inspant om gedwongen ontslag te voorkomen. Primair beogen wij dit resultaat mogelijk te maken door natuurlijk verloop in combinatie met een strategisch HR-beleid. We weten namelijk dat er in de komende jaren (2021–2026) diverse medewerkers met pensioen gaan. Er ontstaat dus ruimte voor doorstroom waarmee we medewerkers waarvan de werkzaamheden vervallen, kunnen voorzien van een passende functie elders in of buiten de organisatie. Dit vraagt om mobiliteit, om-, her- en bijscholing en om begeleidingstrajecten van werk naar werk (in- en extern). We begeleiden dit vanuit de principes van goed werkgeverschap.

De boventallige medewerker heeft recht op een Van werk naar werk-traject zoals vastgelegd in de Cao Gemeenten en de Cao van de Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (Cao SGO). Dit traject duurt maximaal 24 maanden. De noodzakelijke kosten van een dergelijk traject die de werkgever betaalt zijn maximaal € 7.500. De werkgever en de werknemer richten hun inspanningen op: a) plaatsing van de werknemer in een passende of geschikte functie bij de werkgever; of b) aanvaarding door de werknemer van een functie bij een andere werkgever. Als werkgever willen wij de medewerkers actief begeleiden tijdens het Van werk naar werk-traject. Hiervoor hebben wij gedurende de periode 2021 t/m 2024 incidenteel extra formatie nodig voor de inzet van een gecertificeerd loopbaanadviseur.

Een reductie op formatie vraagt op voorhand dus een extra investering (Van werk naar werk-traject) maar leidt op termijn tot de gewenste inkrimping van de organisatie. Daarbij wordt gerekend vanuit het uitgangspunt dat een formatiereductie pas financieel effect zal hebben na twee jaar (na de maximale duur van het Van werk naar werk-traject). Afhankelijk van de keuzes in formatie en taken die in de organisatie worden gemaakt heeft dat het volgende kosteneffect:

10 FTE-formatiereductie:	€ 170.000 (€ 85.000 per gemeente)
20 FTE-formatiereductie:	€ 245.000 (€ 122.500 per gemeente)
30 FTE-formatiereductie:	€ 320.000 (€ 160.000 per gemeente)
40 FTE-formatiereductie:	€ 395.000 (€ 197.500 per gemeente)
50 FTE-formatiereductie:	€ 470.000 (€ 235.000 per gemeente)
60 FTE-formatiereductie:	€ 545.000 (€ 272.500 per gemeente)
70 FTE-formatiereductie:	€ 620.000 (€ 310.000 per gemeente)

Dit betreffen de totaalbedragen voor Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen. De kosten zullen zich incidenteel voordoen in de jaren 2021 t/m 2024.

Gemeenten zijn verplicht eigenrisicodragers voor de Werkloosheidswet (WW). Als eigenrisicodragers betalen wij de kosten van de WW-uitkering, als onze werknemers werkloos worden. Het gaat hier om de kosten van WW-uitkering, aanvullende uitkering, na-wettelijke WW-uitkering en evt. reparatie-uitkering. Hoogte en duur zijn afhankelijk van o.a. het arbeidsverleden.

Zoals eerder aangegeven spannen wij ons als werkgever maximaal in om gedwongen ontslag te voorkomen. Mocht dat onverhoopt niet lukken, dan worden wij geconfronteerd met de eerdergenoemde uitkeringskosten. Deze kosten kunnen vanwege de omvang van formatiereductie en de uitkeringsduur behoorlijk oplopen. Daarom is dit risico opgenomen in de risicoparagraaf.

Omdat de uiteindelijke formatiereductie op basis van de geplande ombuigingen circa 20 fte bedraagt, neemt het college € 122.500 incidenteel op als frictiekosten.

5.5 Bedrijfsvoering (keuze college)

Een formatiereductie heeft enerzijds een aantal financiële componenten die direct samenhangen met de reductie van 1 FTE. Hiervan een is een brede inventarisatie gemaakt en de reductie in deze kosten zijn meegerekend in de mogelijke ombuigingen binnen de vijf ombuigingslijnen. Het bedrag wat hieraan is gekoppeld per medewerker en bestaat uit bijvoorbeeld opleidingskosten, facilitaire kosten, kosten voor ICT etc.

Anderzijds leidt een reductie in de uitvoering van taken mogelijk ook tot een krimp in de benodigde advisering en ondersteuning vanuit Bedrijfsvoering. Dit effect zal zich niet uiten bij iedere reductie van 1 FTE maar hiervan is pas sprake bij een proportionele formatiereductie. Teruggerekend naar 1 FTE zijn de overheadkosten voor de ondersteuning circa € 7.000, ofwel vergelijkbaar met 0,1 FTE. Het is echter opportuun om een dergelijke reductie pas mee te nemen per een volledige FTE. Afhankelijk van de keuzes in taken en afname in formatie die dat tot gevolg heeft, heeft dat het volgende besparingseffecten op de bedrijfsvoeringskosten:

10 FTE-formatiereductie: € 70.000 (€ 35.000 per gemeente)
20 FTE-formatiereductie: € 140.000 (€ 70.000 per gemeente)
30 FTE-formatiereductie: € 210.000 (€ 105.000 per gemeente)
40 FTE-formatiereductie: € 280.000 (€ 140.000 per gemeente)
50 FTE-formatiereductie: € 350.000 (€ 175.000 per gemeente)
60 FTE-formatiereductie: € 420.000 (€ 210.000 per gemeente)
70 FTE-formatiereductie: € 490.000 (€ 245.000 per gemeente)

Dit betreffen de totaalbedragen voor Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen. De voordelen zullen zich pas uiten wanneer realisatie van de formatiereductie heeft plaatsgevonden. In de uitgangspunten is vastgesteld dat dit realiseerbaar is vanaf 2023.

Het college neemt 70.000 euro op als te verwachten besparing op de algemene bedrijfsvoeringskosten door terugloop in de formatie per 2024.

Overig

5.6 Niet indexeren bijdragen aan diverse samenwerkingsverbanden (keuze college)

Jaarlijks draagt de gemeente meer dan € 10 miljoen bij aan diverse samenwerkingsverbanden en gemeenschappelijke regelingen (m.u.v. GR 8KTD), zoals de veiligheidsregio en de FUMO. Keer op keer wordt de gemeente daarbij geconfronteerd met stijgende bijdragen, ook in tijden dat gemeenten het juist zwaar hebben. We zijn van mening dat wanneer onze gemeente door middel van diverse vergaande ombuigingen de broekriem moet aanhalen, dat dan de samenwerkingsverbanden niet kunnen achterblijven. Daarom wordt voor deze maatregel de bijdrage aan deze samenwerkingsverbanden niet geïndexeerd, wat circa € 100.000 oplopend per jaar zou moeten opleveren ingaande per 2021.

Daar onze gemeente vaak maar een kleinere speler is in deze samenwerkingsverbanden is het noodzakelijk dat deze maatregel op Friese schaal wordt afgestemd en uitgesproken, bijvoorbeeld via de VFG.

Het college kiest ervoor om hierop voor € 100.000 te besparen in 2022, voor € 150.000 in 2023 en voor € 200.000 met ingang van 2024

Samenvatting lijn 5 Samenwerking

Keuze van het college:

Nr.	Pr.	Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
5.1	0	Harmoniseren van beleid en uitvoering, optimaliseren van processen	€ 400.000-	€ 24.000	€ 48.000	€ 113.000	€ 269.500
5.2	0	Samenvoegen clusters Beheer Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel	€ 30.000-	PM	PM	PM	PM
5.4	0	Frictie	€ 122.500-	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5.5	0	Bedrijfsvoering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 70.000
5.6	0	Niet meer indexeren samenwerkingsverbanden	€ 0	€ 0	€ 100.000	€ 150.000	€ 200.000
Totaal			€ 552.500-	€ 24.000	€ 148.000	€ 263.000	€ 539.500

Overige, niet gekozen ombuigingen:

Nr.	Pr.	Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
5.3	0	Centrale huisvesting	PM	€ 0	€ 225.000	€ 225.000	€ 225.000

1.5.7 Totaal

In bovenstaande paragrafen zijn tientallen mogelijkheden tot ombuigingen beschreven, waaruit het college zijn keuze heeft gemaakt. Uiteindelijk is er een pakket van € 3,3 miljoen aan ombuigingen samengesteld:

Omschrijving	Inves- teringen vooraf	2021	2022	2023	2024
Lijn 1 Sociaal Domein	€ 0	€ 646.000	€ 680.000	€ 980.000	€ 1.412.000
Lijn 2 Ruimtelijk Domein	€ 50.000-	€ 31.000	€ 1.000	€ 149.125	€ 208.375
Lijn 3 Beheer	€ 0	€ 247.000	€ 231.000	€ 245.000	€ 259.000
Lijn 4 Inkomsten verhogen	€ 5.000-	€ 190.000	€ 483.000	€ 678.000	€ 873.000
Lijn 5 Organisatie	€ 552.500-	€ 24.000	€ 148.000	€ 263.000	€ 539.500
Totaal	€ 607.500-	€ 1.138.000	€ 1.543.000	€ 2.315.125	€ 3.291.875

Bijlage

Bijlage: Centrale huisvesting

Voor het maken van de financiële berekeningen v.w.b. de centrale huisvesting is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

Gebouw:

- We streven naar maximale bezetting in één gemeentehuis en maximale mogelijkheden tot thuis werken.
- Er zijn investeringen nodig in beide gemeentehuizen t.a.v. het aanpassen van de ruimtes. Op de centrale huisvesting zullen aanpassingen worden gemaakt om zowel kantoorruimtes als ontmoetingsruimtes anders in te richten en mogelijk uit te breiden. Op de afgeslankte locatie zal het gebouw aangepast moeten worden. Zowel in het geval van sloop, verkoop of verhuur zullen diverse aansluitingen, installatiewerken en overige faciliteiten moeten worden verplaatst en zal het gebouw qua afsluiting en ontsluiting aangepast moeten worden.
- Voor het bepalen van de sloopkosten per onderdeel (sloop kantorendeel en publieksdeel) zijn schattingen gebruikt. De kosten zijn verhoudingsgewijs toegerekend naar de te slopen onderdelen. De sloopkosten kunnen derhalve in de werkelijkheid afwijken en geven bij deze uitwerking een indicatie van de te verwachten kosten bij dit scenario.
- Bij sloop is in 2021 sprake van incidentele lasten zijnde de sloopkosten van het kantoordeel en de afschrijving van de boekwaarde van het kantoordeel.
- Bij verkoop is rekening gehouden met het deels vrijvallen van structurele kapitaallasten van het verkochte deel (kantoor). In de uitwerking is geen rekening gehouden met het (mogelijke) verkoopresultaat. Wel is de huidige boekwaarde afgeboekt als (volledig) negatief resultaat.
- In dit scenario worden de kapitaal en onderhoudslasten van het gehele gemeentegebouw berekend. Vervolgens wordt in dit scenario ervan uitgegaan dat de kapitaal en onderhoudslasten van het kantoorgedeelte (minimaal) door de huurprijs gedekt zullen worden. De markt(conforme) huurprijs is in deze berekening niet meegenomen. Daarbij is in deze uitwerking ervan uitgegaan dat het kantoordeel vanaf 2022 permanent en volledig wordt verhuurd. Er is geen rekening gehouden met leegstand. Het risico op leegstand en lagere huuropbrengsten is in dit scenario niet uitgewerkt.

Faciliteir:

- Indien een publieks- en bestuursdienst wordt behouden, hebben wij verondersteld dat de facilitaire kosten voor 50% hier aan toe te rekenen zijn. Nader onderzoek zou moeten uitwijzen of dit reëel is.
- Door het afslanken van één gemeentehuis zal er een reductie op formatie plaatsvinden binnen facilitaire zaken.
- Bij het afslanken van één gemeentehuis zullen deels structurele kapitaallasten vrijvallen t.a.v. meubilair en aanverwante zaken. De huidige boekwaarde wordt daarmee in één keer afgeboekt als eenmalige last.

ICT:

- Het uitgangspunt ‘maximale bezetting’ is van invloed op ICT-kosten. In de beschreven scenario’s wordt uitgegaan van 250 werkplekken op de centrale huisvesting en 50 in het afgeslankte gemeentehuis.
- Medewerkers krijgen de beschikking over een zakelijke laptop en worden op kantoor gefaciliteerd qua ICT door inzet van een beeldscherm, toetsenbord en muis. De kosten ervan bedragen ca. € 400, per werkplek, af te schrijven in 5 jaar.
- In deze optie blijven netwerkswitches en wifi-accesspoints als ook verbindingen in beide locaties noodzakelijk. Deze zijn in totaliteit voldoende aanwezig (ook in Buitenpost, zeker in combinatie met restant vanuit Burgum), zowel in aantal als in kwaliteit. Eenmaal per 5 jaar zullen in totaliteit minder netwerkswitches en wifi-accesspoints hoeven te worden vervangen, maar méér dan nu alleen in Buitenpost. Dat betekent een vermindering van de kapitaallasten.
- Vrijwel de gehele exploitatie van ICT gaat op aan software en abonnementen op verbindingen. De kosten voor software zijn onafhankelijk van het gebouw en hebben derhalve geen invloed. Door het in stand houden van de publieksfunctie is het onvermijdelijk dat abonnementen op noodzakelijke en vereiste verbindingen in stand worden gehouden. Dit levert derhalve geen besparingen op. Wel kan het aantal multifunctionals met circa vijf stuks omlaag.
- Afstoten van het kantoordeel houdt in dat de daar nu gesitueerde serverruimte ontmanteld moet worden, een deel van de inrichting ervan zal moeten worden verplaatst naar de centrale huisvesting. Er blijft echter ook een serverruimte nodig in het afgeslankte kantoor, daarom zal er een verplaatsing van de serverruimte nodig zijn inclusief koeling, bekabeling en beveiliging.
- De binnenkomende communicatieverbindingen en energieleidingen moeten worden verplaatst. Hierin spelen de telecom- en energiebedrijven een rol en zullen door hen ook kosten in rekening worden gebracht. Verder zullen kosten worden gemaakt door leveranciers van infrastructuur en zullen er vele uren van (eigen) medewerkers worden gevraagd.

ARBO:

- Er dient geïnvesteerd te worden in een thuiswerkplek. Aanvullend op de eerdergenoemde faciliteiten betreft dit een bureau, een stoel, een beeldschermverhoger en een bureaulamp. Kosten circa € 1.200 per werkplek af te schrijven in 10 jaar.

Specifieke aspecten gemeentehuis Burgum:

- Voor 1 januari 2023 moet het gemeentehuis een energielabel C hebben.
- De verwachting is dat kantoorgebouwen in 2030 een energielabel A moeten hebben.
- Er ligt een raadsbesluit dat de gebouwen van de gemeente in 2040 gasloos moeten zijn.
- Er zijn veel klachten over tocht en kou val, met name in de zomerperiode.
- De noodverlichting en vluchtweg verlichting van het gebouw is dusdanig aangelegd dat deze niet voldoet aan de huidige wet- en regelgeving.
- De brandcompartimentering van het gebouw voldoet niet aan de wet- en regelgeving.

Specifieke aspecten gemeentehuis Buitenpost:

- Aangezien het kantoor in Buitenpost al een positief energielabel heeft gelden de bovenstaande maatregelen niet voor dit kantoor. Dit effect is zichtbaar in het verschil in de toekomstige (vervangings)investeringen die gedaan moeten worden in de beide gemeentehuizen. Overigens is bij het gemeentehuis Burgum meer rekening gehouden met toekomstige vervangingsinvesteringen dan bij Buitenpost.

Dit leidt tot de volgende financiële uitwerkingen:

Uitwerking scenario Centrale huisvesting in Buitenpost; (deels) afstoten Burgum

Sloop	2021	2022	2023	2024
Gebouw	€ -1.359.472,00	€ 222.246,00	€ 245.459,00	€ 243.800,00
Facilitair	€ 110.000,00	€ 290.000,00	€ 290.000,00	€ 290.000,00
ICT	€ 6.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00
HRM	-	€ -75.000,00	€ -75.000,00	€ -75.000,00
PM	-	€ -50.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00
Totaal	€ -1.243.472,00	€ 423.246,00	€ 446.459,00	€ 444.800,00

Verkoop	2021	2022	2023	2024
Gebouw	€ -902.152,00	€ 222.246,00	€ 245.459,00	€ 243.800,00
Facilitair	€ 110.000,00	€ 290.000,00	€ 290.000,00	€ 290.000,00
ICT	€ 6.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00
HRM	-	€ -75.000,00	€ -75.000,00	€ -75.000,00
PM	-	€ -50.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00
Totaal	€ -786.152,00	€ 423.246,00	€ 446.459,00	€ 444.800,00

Verhuur	2021	2022	2023	2024
Gebouw	-	€ 222.246,00	€ 267.224,00	€ 265.330,00
Facilitair	€ 100.000,00	€ 280.000,00	€ 280.000,00	€ 280.000,00
ICT	€ 6.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00
HRM	-	€ -75.000,00	€ -75.000,00	€ -75.000,00
PM	-	€ -50.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00
Totaal	€ 106.000,00	€ 413.246,00	€ 458.224,00	€ 456.330,00

Uitwerking scenario Centrale huisvesting in Burgum; (deels) afstoten Buitenpost

Sloop	2021	2022	2023	2024
Gebouw	€ -1.330.208,00	€ 171.102,00	€ 199.823,00	€ 186.666,00
Facilitair	€ 153.000,00	€ 320.000,00	€ 320.000,00	€ 320.000,00
ICT	€ 6.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00
HRM	-	€ -75.000,00	€ -75.000,00	€ -75.000,00
PM	-	€ -50.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00
Totaal	€ -1.171.208,00	€ 402.102,00	€ 430.823,00	€ 417.666,00

Verkoop	2021	2022	2023	2024
Gebouw	€ -880.208,00	€ 171.102,00	€ 199.823,00	€ 186.666,00

Facilitair	€ 153.000,00	€ 320.000,00	€ 320.000,00	€ 320.000,00
ICT	€ 6.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00
HRM	-	€ -75.000,00	€ -75.000,00	€ -75.000,00
PM	-	€ -50.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00
Totaal	€ -721.208,00	€ 402.102,00	€ 430.823,00	€ 417.666,00

Verhuur	2021	2022	2023	2024
Gebouw	-	€ 115.260,00	€ 143.922,00	€ 130.707,00
Facilitair	€ 86.000,00	€ 253.000,00	€ 253.000,00	€ 253.000,00
ICT	€ 6.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00	€ 36.000,00
HRM	-	€ -75.000,00	€ -75.000,00	€ -75.000,00
PM	-	€ -50.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00
Totaal	€ 92.000,00	€ 279.260,00	€ 307.922,00	€ 294.707,00